

02.2025
JG 29
#01

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand

FR-DE-EN
Traductions
Übersetzungen
Translations

NEL BROOThAERTS
VAN CHILD FOCUS

'Het wordt er
voor ouders niet
makkelijker op'

Kernverdichting
in de Zennevallei

DERDE TAALBAROMETER
VLAAMSE RAND

Taaldiversiteit
neemt toe

Nieuwe stadswijk
en ziekenhuis
in Vilvoorde

Moya De Feyter en Astrid Haerens

Klimaatdichters in Dilbeek

DE KETTING

Rik Sauwen (79) uit Grimbergen werd door Elisabeth Derveaux aangeduid om **de ketting** voort te zetten. Sauwen is gepassioneerd door kunst, in het bijzonder kunst die een band heeft met 'zijn' Grimbergen.

INHOUD

GR Groene Gordel – etappe 5

Deze maand staat etappe vijf op het wandelprogramma. Het traject brengt ons over de Brabantse Kouters, van de monumentale basiliek van Grimbergen tot aan de rand van Asse centrum.

Kunst omarmen

Rik Sauwen werd geboren in Sint-Joost-ten-Node, groeide op in Schaarbeek, trouwde in 1977, en woont sinds 1980 met zijn vrouw Lieve in Grimbergen. Samen hebben ze twee kinderen en twee kleinkinderen. 'In feite komt onze familie uit de twee uithoeken van Vlaanderen: mijn ouders zijn afkomstig van de Maaskant in Limburg, die van mijn echtgenote van aan de kust.' Sauwen studeerde Romaanse Filologie in Leuven, waar hij onder andere het woelige mei 1968 meemaakte en de strijd om Leuven Vlaams, en de splitsing van de Nederlandstalige KU Leuven en de Franstalige Universit  Catholique in de nieuwe stad Louvain-la-Neuve. 'Als romanist was dit pittig, want al onze professoren waren Franstalig. In 1971 begon ik voor de BRT Radio te werken. Ik maakte eerst losse programma's voor Radio 3, het latere Klara.'

Producer

'Een jaar later werd ik cultuurmedewerker voor verschillende programma's en werkte ik acties uit over het openbaar vervoer, boomplantacties en kringloopacties. Nu lijkt dat allemaal evident, maar toen was dat zeker niet het geval. Ik slaagde in het examen van producer en kwam zo bij de dienst kunstzaken terecht. Toen Bert De Graeve de openbare omroep saneerde, ging ik vervroegd met pensioen. Ik ben de kunst altijd blijven omarmen. Zo was ik tot vorig jaar nog auteur bij Openbaar Kunstbezit Vlaanderen en eind jaren 80 betrokken bij de lancering van Open Monumentendag.'

Gids

Vandaag is Sauwen nog altijd gids. 'Ik ben gids in Grimbergen. Ik doe rondleidingen in

de historische hangars op het vliegveld en in de basiliek. Ik ben stichtend lid van de vzw Kunst dorp Grimbergen. Dat is een vzw die opgericht is door gepassioneerde kunstliefhebbers om Grimbergen als kunst dorp op de kaart te zetten. Wij willen onze gemeente als kunst dorp regionaal en zelfs internationaal promoten. Eind 19e begin 20e eeuw oefende onze idyllische gemeente een grote aantrekkingskracht uit op de landschapsschilders die met de pas in dienst genomen tram uit de stad naar ons dorp afzakten. Het werk van deze landschapsschilders willen wij in de kijker zetten door het in de eerste plaats te inventariseren. Maar wij willen niet enkel naar het verleden kijken, we willen ook de hedendaagse kunsttroeven van Grimbergen uitspelen, zoals het sterke atelier beeldende kunsten in het cultuurcentrum, de kunstenaarsvereniging en de talrijke kunstenaars die in Grimbergen actief zijn. Ondertussen bouwen we onze digitale database www.kunstdorpgrimbergen.be uit en inventariseren we kunstwerken en kunstenaars die gelinkt zijn aan Grimbergen.'

Wandelen om te ontdekken

Daarnaast gaat hij ook vaak wandelen. 'Samen met mijn echtgenote of in groep met de Herfstwandelaars van OKRA Strombeek ga ik graag op stap. We wandelen door Grimbergen en omgeving en ontdekken dan nog altijd bijzondere plekjes. Hoewel we in de groene rand wonen, ligt de Ring vlakbij. Zelfs de Grote Markt van Brussel ligt op amper een tiental kilometer. We wonen hier dan ook heel graag.'

TEKST Joris Herpol – FOTO Filip Claessens

'Voor je dromen gaan, ondanks de druk'

Jonge danseres Febe Kerckx: 'Dat jongeren vaak toch nog genoeg wilskracht en passie hebben om voor hun dromen te gaan, ondanks de soms hoge druk die hen wordt opgelegd, is niet vanzelfsprekend.'

VERDELING RandKrant februari wordt bus-aan-bus verdeeld in Meise, Merchtem, Asse, Wemmel, Dilbeek, Sint-Pieters-Leeuw, Drogenbos, Linkebeek, Beersel en Sint-Genesius-Rode.

Kernverdichting in de Zennevallei: een goed plan?

Kwalitatief verdichten en open ruimte vrijwaren. Zo willen Halle, Sint-Pieters-Leeuw en Beersel de bouwshift aanpakken. 'De regels worden duidelijker', zegt gedeputeerde Gunther Coppens.

VOLG ONS OOK OP

Instagram

RandKrant.be

RingRand app

- 06 Van Asse tot Zaventem**
- 07 De maand**
- 10 Figurandt**
Nel Broothaerts
- 12 Op verkenning**
De nalatenschap van Catala
- 13 Markante figuren**
Roger Van Overstraeten
- 14 Grensgebieden**
Grenzeloze zorg?
- 17 Klimaatdichters**
- 19 De volksverteller**
- 20 Derde Taalbarometer
Vlaamse Rand**
- 21 Politieke tongen**
- 22 De burgemeester spreekt
een laatste keer**
Marc Snoeck – Halle
- 23 Middenin**
- 24 Expo When We See Us**
- 26 De grote werven**
- 31 Theater in vier talen**
Tijmen Govaerts vertelt
- 32 Gemengde gevoelens**
Záida De Sousa

Kernverdichting in de Zennevallei: een goed plan?

Woonkernen verdichten zodat de bewoning daar wordt geconcentreerd en er buiten meer ruimte wordt gevrijwaard voor groen en water. Dat is in een notendop wat de bouwshift inhoudt die overal in Vlaanderen vorm moet krijgen. In de Zennevallei zetten de provincie Vlaams-Brabant en enkele gemeenten zich rond de tafel en kwamen met een gezamenlijk plan.

TEKST Jan Haeverans – FOTO Filip Claessens

Ter herinnering: de *bouwshift*, of officieel het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV), wil de ruimtelijke wanorde in Vlaanderen aanpakken. Ons breed uitgesmeerde woonpatroon zorgt immers voor heel wat problemen: natuur- en landbouwgrond verdwijnt, door de verharding krijgen we problemen met over-

stromingen en het grondwaterpeil, er moet veel meer infrastructuur worden aangelegd zoals wegen, leidingen en kabels allerhande, en door het toegenomen autogebruik wordt ook het verkeersinfarct alsmaar erger.

Wonen, zo bepaalt het plan van de Vlaams overheid, moet daarom veel meer gecon-

centreerd worden in kernen, en tegen 2040 mag er helemaal geen extra open ruimte meer worden ingenomen. De benaming betonstop die het plan ooit kreeg, is daarom niet echt goed gekozen. Er mag immers nog wel gebouwd worden, alleen moet dat zoveel mogelijk in die kerngebieden gebeuren.

Die *bouwshift* wordt overigens niet enkel van bovenaf gedictieerd. Provincies, steden en gemeenten hebben nog heel wat autonomie in het uittekenen van hun ruimtelijke plannen, al mogen die niet in tegenspraak zijn met het BRV.

Kernen en buitengebied

Ten zuiden van Brussel dokterden de gemeenten Halle, Sint-Pieters-Leeuw en Beersel de afgelopen jaren samen met de provincie Vlaams-Brabant een Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan (PRUP) Kernaftakening Zennevallei uit. Daarin leggen ze de focus op het versterken van hun stads- en dorpskernen. Concreet betekent dat dat er andere bouwregels zullen gelden binnen de duidelijk afgebakende kernen dan elders. Verdichting is bijvoorbeeld mogelijk, en vaak zelfs wenselijk, in de kernen maar niet daarbuiten, omdat daar de afstand tot openbaar vervoer en voorzieningen als scholen en winkels groter is.

Let wel: voor zones met een woonbestemming komt er géén andere bestemming. Dat wordt ook herhaaldelijk benadrukt op de website ruimtevoorvlaamsbrabant.be/zennevallei, waar het PRUP stapsgewijs wordt uitgelegd. Wat nu bouwgrond is, blijft bouwgrond. Alleen zullen zaken die binnen de kernen misschien wel worden toegelaten, zoals een extra bouwlaag toevoegen, meergezinswoningen creëren of de bestemming van een pand wijzigen (woningen op de plaats van een oude loods bijvoorbeeld), buiten de kernen niet mogelijk zijn omdat het vrijwaren van de open ruimte en het groene karakter daar voorop staan.

Open ruimte bewaren

'Ik ben geboren en getogen in Vlezenbeek dat nog een hoog landelijk dorpsgehalte heeft met een bloeiend verenigingsleven. En dat allemaal op nauwelijks 10 km van het centrum van Brussel. Het beeld van een verstedelijkt gebied dat sommigen van onze regio hebben, klopt dus niet. En dat is voor mij dan ook het doel van dit plan: zowel de

open ruimte die er nog is als het dorps karakter van onze gemeenten bewaren', zegt Gunther Coppens, gedeputeerde voor deze regio bij de provincie Vlaams-Brabant en bevoegd voor Ruimtelijke Planning.

Het is een strijd die al lang aan de gang is. Zo wordt er al sinds de jaren 1970 geijverd om de regio niet te laten verstedelijken. Later, sinds 2016, was er het Strategisch Project Zennevallei, dat wonen en economische activiteiten zoveel mogelijk wil concentreren in een zogenaamde *harde ruggengraat*, terwijl open ruimte en natuur de *zachte ruggengraat* vormen en water meer ruimte krijgt in de *blauwe dooradering*. Coppens: 'Ook het provinciale beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant stipuleerde al dat woonuitbreiding en het opvangen van de bevolkingsgroei beter gebeurt in de centra. Maar dat plan heeft geen verordenend karakter. Een en ander moet dus juridisch verankerd worden in duidelijke regels. Dat gebeurt nu met dit PRUP. Dat de plannen op provinciaal niveau worden opgemaakt, is bovendien een mooie besparing voor de gemeenten. En het betekent ook dat er nu één visie is voor de hele Zennevallei.'

Kwalitatieve verdichting

De verdichting van de kernen moet volgens het plan kwalitatief gebeuren. Zo blijft de bouwhoogte in een stadskern beperkt tot drie bouwlagen, in een dorpskern tot twee. De inwoners moeten dus niet vrezen voor *appartementisering*, zo laat de provincie weten. Buiten de kernen geldt sowieso meestal al een verbod op meergezinswoningen. In de kern kunnen de gemeenten een extra beperking opleggen voor de bouwhoogte in functie van de straatbreedte of van het karakter van de wijk en de bestaande bebouwing in de onmiddellijke omgeving. Appartementisering zonder gemeentelijke regie wordt volgens de provincie afgeremd met dit PRUP, dat inzet op het behoud van het landelijke karakter van de dorpskernen. Een gegeven waar Vlaams Bouwmeester Erik Wieërs eerder in Rand-Krant van oktober 2024 ook al voor pleitte.

Een ander heikel punt vormen groen- en rustplekken. Gaat daar nog wel ruimte voor zijn in de kernen? Naast het verdichten van de kernen, kan ook *ontdichten* aan de orde zijn, klinkt het bij de provincie. Concreet betekent dat dat binnen de stads- of dorpskernen op de ene plek het ruimtelijk rendement verhoogd

kan worden, meer woningen op dezelfde ruimte dus, en dat elders binnen de kern dan weer extra ruimte wordt gemaakt voor meer openbaar groen. En er zijn in de kernen ook een aantal projectzones voorzien: grotere nog niet bebouwde woonzones of zones met veel leegstand. Voor bouwprojecten daar gelden strikte voorwaarden op het gebied van duurzaam ruimtegebruik. In sommige van de grotere projecten moet zelfs minimaal 50% van het terrein ingericht worden als collectieve buitenruimte en kwalitatieve verblijfsplek.

Een voorbeeld van zo'n doordachte verdichting is de ACV-site in het centrum

“ De inwoners moeten niet vrezen voor appartementisering, want de verdichting van de kernen moet kwalitatief zijn. Zo blijft de bouwhoogte beperkt.

van Ruisbroek, deelgemeente van Sint-Pieters-Leeuw. De oude, vervallen fabriek van verwarmingsketels wordt er omgevormd tot een woonproject dat zorgvuldig in de omgeving wordt ingepast en zo een meerwaarde biedt voor de omliggende straten en pleinen. Er wordt niet alleen gezorgd voor extra publieke ruimte, maar ook wordt het zicht vanop het kerkplein opengetrokken, wat voor meer ruimte en zuurstof zorgt pal in het centrum van de gemeente.

Toch ook inname van ruimte?

Wat verandert er voor de mensen die buiten de kernen wonen? 'Het is simpel', zo zegt Coppens. 'Er worden geen rechten ontnomen

en er worden er geen extra bijgegeven. De regels worden niet strenger, ze worden gewoon duidelijker. Zo zullen verkavelingen daar nog mogelijk zijn, maar alleen als er al wegen, rioleringen en dergelijke liggen, niet als ze nog moeten worden aangelegd.'

Al zijn er ook mensen die hun bedenkingen hebben bij de plannen. Vlaams Belang Beersel organiseerde in maart 2024 een protestactie tegen het PRUP (nog voor het in juni werd goedgekeurd en in september van kracht werd). De partij vreest een verdere verstedelijking van de gemeente. 'Wij willen niet het nieuwe Anderlecht aan de Zenne worden', liet VB-gemeenteraadslid Klaas Sloomans toen in *Het Laatste Nieuws* optekenen. Ook elders in Vlaanderen klinkt er kritiek op de bouwshift. Zo draaien lokale besturen grotendeels op voor de planschadevergoedingen (schadevergoedingen aan eigenaars voor herbestemming van bouwgronden), en leidt de bouwshift op sommige plekken net tot méér inname van open ruimte, omdat bepaalde gemeenten nog snelsnel willen *groeien* voor dat niet meer mogelijk is

Toch gingen heel wat gemeenten in Vlaanderen al aan de slag met de plannen. Ann Heylens, woordvoester van het Departement Omgeving, haalt enkele voorbeelden aan van gemeentelijk Ruimtelijke Uitvoeringsplannen (RUP) in de Vlaamse Rand, zoals het RUP Groene Rand Zellik-centrum, en de RUP's Kloostertuin en Nieuw Administratief Centrum in Wezembeek-Oppem. Enkele gemeenten aan de rand van het Zoniënwoud – Overijse, Hoeilaart, Sint-Genesius-Rode en Tervuren – bundelen, net als die van de Zennevallei, hun krachten met de provincie in het PRUP Kernafbakening Horizon+. ●

FR Un bon plan pour la vallée de la Senne?

Densifier les agglomérations de logements afin d'y concentrer les habitations et de laisser plus d'espace en dehors pour la verdure et l'eau. C'est en résumé ce que le *bouwshift* (stop béton) veut mettre en place dans toute la Flandre. Dans la vallée de la Senne, la province du Brabant flamand et plusieurs communes se sont réunies et ont élaboré un plan commun. Le *bouwshift* vise à remédier au désordre spatial. En effet, notre modèle d'habitat dispersé pose de nombreux problèmes en termes d'utilisation des espaces ouverts et de la gestion de l'eau. Selon le plan du gouvernement flamand, l'habitat devrait donc être beaucoup plus concentré dans les agglomérations (de logements). D'ici 2040, on ne pourra plus occuper de nouveaux espaces ouverts.

© ftc

①

Beleidsnota Vlaamse Rand

VLAAMSE RAND Minister Ben Weyts (N-VA), bevoegd voor de Vlaamse Rand, heeft in zijn nieuwe beleidsnota de plannen met de regio voor de komende vijf jaar uit de doeken gedaan. De minister wil werk maken van een beleid op maat. Dat is volgens hem een noodzaak omdat de Vlaamse Rand, net als Brussel, wordt geconfronteerd met heel wat maatschappelijke uitdagingen. ‘Ik ben dan ook trots dat deze Vlaamse Regering ongeziene inspanningen levert voor de Rand’, zegt Weyts. ‘In de vorige regeerperiode kreeg het randbeleid voor het eerst eigen financiële slagkracht met het Vlaamse Randfonds, met een startbedrag van 20 miljoen euro. In deze regeerperiode verankeren we dat Vlaamse Randfonds en maken we ook een grote financiële sprong voorwaarts. De Vlaamse Regering maakt via het Randfonds voor deze legislatuur een historisch bedrag van in totaal 37 miljoen euro vrij.’

Volgens Weyts betekent dat niet dat zijn collega-ministers geen inspanningen zullen moeten doen. ‘In het regeerakkoord hebben we expliciet opgenomen dat alle ministers historische investeringsachterstanden in de Vlaamse Rand en

Halle-Vilvoorde zullen inlopen.’ Weyts wijst ook op het Totaalplan Nederlands dat de ont nederlandse van de Vlaamse Rand moet terugdringen. ‘We kiezen voluit voor een assertieve aanpak om de basisrechten van de Vlamingen, zeker wat de Brusselse spoeddiensten van ziekenhuizen betreft, te verzekeren. In ons integratiebeleid zullen we ook dwingend zijn waar nodig en zullen we lokale besturen inspireren hoe taalintegratievoorwaarden te verbinden aan de toekenning van het leefloon. Maar naast de stok willen we ook de wortel hanteren. Zo willen we in de kinderopvang voorrang geven aan wie Nederlands spreekt of het leert. Zo kan er gecommuniceerd worden met de opvangverstrekkers, essentieel voor de veiligheid en ontwikkeling van de kinderen. Onze taal blijft het bindmiddel dat ons samenhoudt.’ Weyts wil ook nog verder werk maken van de vergroening van de Vlaamse Rand en de streek ook verder op de kaart zetten als kennisregio. – TD

f Voor reacties op het beleidsplan Vlaamse Rand 2024-2029, lees ook ‘politieke tongen’ op pg.21

Dorpskern Jezus-Eik

JEZUS-EIK In Jezus-Eik is de herinrichting van de dorpskern in het kader van Werken aan de Ring gestart. Die moet zorgen voor een veiligere omgeving voor alle weggebruikers. ‘Vandaag staan de veiligheid en het comfort van voetgangers en fietsers in de dorpskern van Jezus-Eik onder druk door doorgaand verkeer en hoge parkeerdruk’, zegt Marijn Struyf van De Werkvennootschap. ‘Ook de bereikbaarheid vormt meer en meer een probleem. Het centrum heeft nood aan ademruimte om zijn dorpsgevoel zoveel als mogelijk te behouden. Bedoeling is om het vernieuwde dorpsplein ook te verbinden met de groene omgeving.’ Er komen ook twee nieuwe bruggen over de E411: één voor fietsers en voetgangers, en één voor gemengd verkeer.

‘Aan de kanten van de snelweg bouwen we nieuwe bushaltes, afgeschermd van het verkeer en bereikbaar via trappen en een lift. De haltes bieden een rechtstreekse verbinding met Brussel. Aan de Houthakkersstraat richten we een Hoppinpunt in. De bestaande parkeerplaatsen in het dorpscentrum verplaatsen we naar die zone, dichtbij de nieuwe bushalte. Aan het dorpsplein komen nog enkele parkeerplekken voor kortparkeren.’ – TD

②

© di

Nieuwe bartenders

VILVOORDE In Vilvoorde is onlangs een nieuwe lichte bartenders afgestudeerd in het kader van het Learning for Life-programma. Dat initiatief van Diageo, Horeca Forma, VDAB en het stadsbestuur helpt werkzoekenden aan een opleiding in de horeca. 'De noden in de horeca zijn groot', zegt Daniela McFarren van Diageo. 'De horecasector biedt veel werkzekerheid, waardoor het voor velen een interessante carrièrekeuze kan zijn. Learning for Life wil mensen inspireren en opleiden tot professioneel barman. Op die manier geven we mensen de kans om een carrière te starten in een levendige sector en pakken we tegelijkertijd het tekort aan gekwalificeerd barpersoneel aan. Het succes van het project ligt in de kracht van de partners en vooral de gepassioneerde studenten.'

Tijdens de voltijdse opleiding van negen weken komen de verschillende aspecten van het cocktailshaken en koffiezetten, klantenservice en wetgeving aan bod. De opleiding eindigt met een stage van drie weken. 'Binnen de opleiding bartender staan inclusiviteit en diversiteit centraal, waarden die ook de stad Vilvoorde hoog in het vaandel draagt', zegt voormalig schepen van Sociaal Beleid Fatima Lamarti. 'Deze nieuwe samenwerking is voor ons dan ook van belang om werkzoekenden een duurzaam perspectief op werk te bieden, maar eveneens voor het ondersteunen van de lokale horeca in het vinden van goed opgeleid personeel.' - TD

www.vlaanderen.horecaforma.be/werken-de-horeca/werkzoekendenoopleidingen

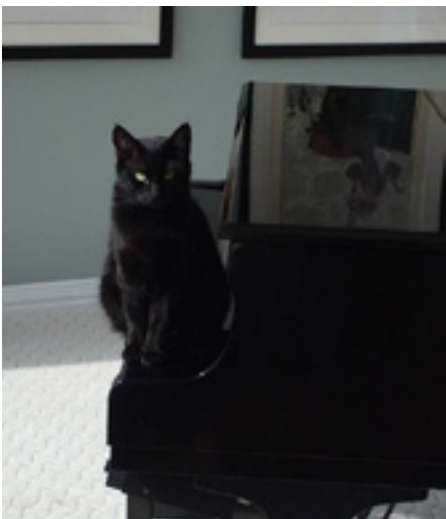

- Een op de vier leerlingen in het basisonderwijs in Vlaams-Brabant heeft een andere thuistaal dan het Nederlands, zo blijkt uit nieuwe cijfers van de provincie.
- Het AfricaMuseum in **Tervuren** telt een dalend aantal bezoekers. In 2024 verwelkomde het museum 106.000 bezoekers tegenover 132.000 in 2023.
- In **Zaventem** wordt anticonceptievoeder gebruikt in de strijd tegen de overlast van duiven. De inwoners worden opgeroepen om de vogels niet te voederen.
- **Merchtem** weigerde een vergunning af te leveren om een terrein in Bollebeek te verkavelen, waarbij negentien eengezinswoningen zouden worden gebouwd.
- **Asse** gaat 8 miljoen euro lenen om dure investeringen, zoals de nieuwe vrijetijdssite in Zellik, te kunnen betalen.
- De vergunningsaanvraag voor de bouw van twee windturbines ter hoogte van de Isidoor Crokaertstraat in **Zellik** is geweigerd.
- Sterrenchef Robert Van Landeghem en zijn echtgenote Lily Borghs nemen binnenkort afscheid van hun restaurant Michel in **Groot-Bijgaarden**. Zoon Sam en schoondochter Hilla nemen de zaak over onder een nieuwe naam en een nieuw concept.
- De riolerings- en wegenwerken in de Sparrenlaan zijn afgerond, waardoor er een veilige verbinding is gerealiseerd tussen de wijk Populierendal en het centrum van **Grimbergen**. Kostprijs: 1,3 miljoen euro.
- Woonzorgcentrum Sint-Antonius in **Sint-Pieters-Leeuw** heeft een omgevingsvergunning aangevraagd om twaalf assistentiewoningen te mogen bouwen op de voormalige site van de Don Bosco-school.

Herstellen in Repair Cafés

VLAAMSE RAND Repair Cafés zitten in de lift. In de Vlaamse Rand zijn er intussen in vijftien gemeenten. Tijdens zo'n bijeenkomst worden kapotte spullen gerepareerd met de hulp van vrijwillige herstellende. 'Het idee is om gebruiksvoorwerpen een tweede leven te geven in plaats van ze weg te gooien, en tegelijkertijd mensen bewust te maken van duurzaamheid', legt Martin Hendriks uit, die zelf al zo'n acht jaar het Repair Café in Overijse organiseert. 'Zo'n Repair Café heeft ook nog een ander aspect dat zeker niet onbelangrijk is: het versterken van de sociale cohesie tussen de mensen uit de streek. De Druivenstreek is een regio met veel inwijkelingen uit alle landen van de EU en daarbuiten. Dat zien we in zowel de groep vrijwilligers als de bezoekers. Het Repair Café is een uitstekend platform voor integratie omdat mensen direct met elkaar in contact komen. Voor anderstaligen biedt het ook een mooie kans om hun Nederlands te oefenen.' - TD

www.repaircafé.org

Flagey Piano Days

BRUSSEL Van 12 tot 16 februari speelt de piano de hoofdrol tijdens de Flagey Piano Days in Brussel. In het Flagey-gebouw kan je gaan luisteren naar pianomuziek uit de meest uiteenlopende periodes en stijlen. Naast gevestigde namen als Sir Andrés Schiff, Angela Hewitt en Arcadi Volodos programmeert het festival tijdens zijn twaalfde editie ook heel wat veelbelovende jonge pianisten. Sir Andrés Schiff opent op 12 februari het festival met een programma dat hij samenstelt op het moment zelf en met de inspiratie die hij dan voelt. De Canadese pianiste Angela Hewitt sluit samen met het Brussels Philharmonic het festival af met Mozarts Pianoconcert nr. 21 en Schuberts Negende Symfonie. - TD

www.flagey.be/pianodays

- Kréfel gaat tegen december 2025 vier winkels sluiten, waaronder eentje in **Vilvoorde**. De andere sluitingen vinden plaats in Hornu, Flémalle en Andenne.
- Vastgoedgroep WDP heeft de voormalige Renault-site in **Vilvoorde** gekocht voor 100 miljoen euro.
- Na anderhalf jaar van renovatiewerken is het vernieuwde gemeentehuis in **Sint-Pieters-Leeuw** bijna klaar.
- De afvalintercommunales Incovo en Interza hebben tijdens de voorbije bestuursperiode het aantal sluikestorten in **Vilvoorde**, Zemst, **Machelen**, **Zaventem**, **Meise**, **Wezembeek-Oppem**, Kampenhout, **Kraainem**, Steenokkerzeel en Londerzeel met zo'n 40% zien dalen tegenover 2019.
- De Plantentuin in **Meise** krijgt steeds meer bezoekers over de vloer. Vorig jaar meer dan een kwart miljoen.
- Kappers Thierry en Marcel Reniers uit **Diegem** zijn door de gemeente feestelijk uitgezwaaid. Na 57 jaar stoppen ze met hun kapsalon.
- **Hoeilaart** biedt authentieke druivenserres aan voor wie zelf druiven wil kweken.
- **Wemmel** koopt een mobiel verkeerspark aan om bij verkeerseducatie te gebruiken. Kostprijs: 13.000 euro.
- Infrabel voert tot begin maart vernieuwingswerken uit aan de sporen ter hoogte van de Zeven Tommen in **Zaventem**.
- In **Dilbeek** wordt de Wijngaardstraat heraangelegd in drie fases. De werken zullen verschillende maanden duren; er is een omleiding voorzien.
- Een huis of appartement kopen in **Halle-Vilvoorde** is het voorbije jaar 3% duurder geworden. Het gemiddelde voor heel Vlaanderen bedraagt 1,4%, zo blijkt uit de vastgoedbarometer van ERA.
- De politiezone **Zennevallei** zal kleinere maar sneller verplaatsbare ploegen inzetten voor verkeerscontroles. – JH

© d1

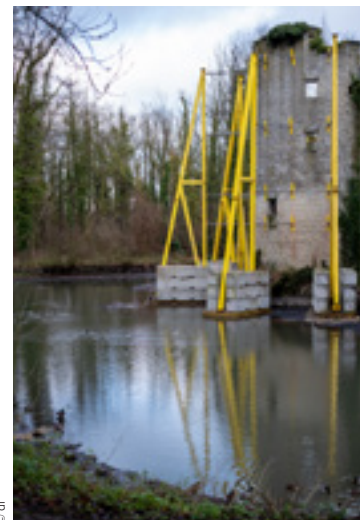
Ziekenhuis wordt AZORG

ASSE Het OLV-ziekenhuis in Asse en het Algemeen Stedelijk Ziekenhuis van Aalst zijn sinds begin dit jaar officieel gefuseerd. Ze gaan samen verder onder de naam AZORG. Het nieuwe fusieziekenhuis is het derde grootste van Vlaanderen en telt zes campussen: twee in Aalst en één in Asse, Geraardsbergen, Ninove en Wetteren. AZORG is samen goed voor jaarlijks 1 miljoen consultaties, 115.000 dagbehandelingen en 80.000 operaties. 'Onze 450 artsen en 5.000 medewerkers bieden zorg van A tot Z', zegt Peter Verhulst, algemeen directeur van AZORG. 'We willen meer zijn dan louter een groot ziekenhuis. Onze focus ligt op innovatie, ambitie en kwaliteit. AZORG onderscheidt zich met toonaangevende expertisecentra, zoals het AZORG Hartcentrum, dat met 60 cardiologische topexperts uit vijf ziekenhuizen een van de grootste hartcentra in Europa wordt.' De directie benadrukt dat ook de campus in Asse verder zal worden uitgebouwd. – TD

Prinsenkasteel

GRIMBERGEN Het Prinsenkasteel in Grimbergen staat sinds kort in de steigers. Dat is nodig voor de instandhoudingswerken. Eens die volgend jaar achter de rug zullen zijn, zal het Prinsenkasteel een plek zijn voor een museum en allerlei socio-culturele activiteiten. Wie meer te weten wil komen over de geschiedenis van het kasteel en zijn toekomst kan er de expo *Steigers en Steen* gaan bekijken. De tentoonstelling toont met welke technieken tijdens de middeleeuwen natuursteen werd bewerkt. – TD

f De expo is elke weekday open van 10 tot 17 uur. Je moet je eerst aanmelden aan de balie in het Guldendal. Daar krijg je een toegangscode.

© d1

Inspiratiebundel

VLAAMSE RAND Vzw 'de Rand' heeft samen met het Vlaams Agentschap Integratie en Inburgering en Avansa Halle-Vilvoorde een inspiratiebundel ontwikkeld over oefenkansen Nederlands voor volwassenen. 'De input voor de bundel komt van de deelnemers van het regionaal overleg dat we op regelmatige basis hebben met de lokale besturen van Halle-Vilvoorde', legt Karen Stals, medewerker Taalpromotie bij vzw 'de Rand', uit. 'In de bundel vind je allerlei heel praktische informatie over Nederlands leren, oefenen en gebruiken. We gaan ook in op vier tips die een oefenkans kwaliteitsvol kunnen maken. De inspiratiebundel wil een startpunt zijn voor lokale besturen of andere organisaties die werk willen maken van oefenkansen voor volwassenen die onze taal leren.' Hoe zorg je voor een aanbod dat groot en divers genoeg is? Hoe bereik je de doelgroep? Welke ondersteuning kan je krijgen? 'De inspiratiebundel is een krachtig hulpmiddel voor iedereen die met oefenkansen Nederlands aan de slag wil gaan', reageert Julie Van Nieuwenhoven, deskundige integratie en inburgering in de gemeente Meise. 'Hij biedt niet alleen concrete tips en tools, maar benadrukt ook het belang van samenwerking en maatwerk.' – TD

f www.derand.be/nl/taalpromotie/aanbod/inspiratiebundel-oefenkansen-voor-volwassenen

‘Voor je dromen gaan, ondanks de druk’

Febe Kerckx (21) begon vroeg met dansen in haar gemeente Sint-Pieters-Leeuw, ging nadien naar het Muda Kunstsecundair in Evergem en is momenteel aan de Fontys Academy of the Arts in Tilburg (NL) bezig aan haar laatste jaar om docent Dans te worden.

TEKST Michaël Bellon – FOTO Filip Claessens

Wanneer ervaar je echte geluksmomenten?

‘Wanneer ik dans kan beleven in zijn puurste vorm en terug kan keren naar de essentie, zonder na te denken kan improviseren in mijn kamer of op een andere rustige plek. Daar wordt mijn *dans-hart* heel warm van.’

Wat maakt je ongelukkig?

‘Het gebrek aan die puurheid en eigenheid in de danswereld. Ik heb het gevoel dat iedereen zich heel hard vormt en aanpast naar de *normen*, terwijl het voor mij net om je eigenheid draait en wat jij als danser persoonlijk wil vertellen aan je publiek. Soms merk ik dat de puurheid, die ons vak zo mooi maakt, verloren dreigt te gaan.’

Welke jonge mens bewonder je en waarom?

‘Alle jonge mensen. Het is vandaag de dag niet evident om door de hindernissen van het leven te spartelen en ondertussen je dromen niet uit het oog te verliezen. Dat jongeren vaak toch nog genoeg wilskracht en passie hebben om voor hun dromen te gaan, ondanks de soms hoge druk die hen wordt opgelegd, is niet vanzelfsprekend.’

Wat is het beste dat de digitale wereld heeft voortgebracht?

‘Dans is een internationale taal, dus als danser kan je via de sociale media een portfolio én een netwerk opbouwen. Ik heb de afgelopen jaren gemerkt hoe dit een steeds grotere rol speelt. Jezelf kenbaar maken en profileren via sociale media is heel belangrijk.’

Wat is het meest speciale dat je persoonlijk al hebt meegemaakt?

‘In mei 2024 vertrok ik voor vijf weken in mijn eentje naar Bali. Ik ging er danslessen geven in het basisonderwijs. Dat was zonder twijfel de ervaring van mijn leven. Het was een grote stap. Ik was mezelf een beetje verloren door de hoge snelheid waaraan ik aan het leven was. Daardoor begon ik ook stilaan te vergeten waarom ik ooit voor dans koos. Ik miste de connectie en passie met mijn vak. Die liefde heb ik in Bali teruggevonden. Daar zag ik wat dans met de kinderen deed. En voelde ik wat dans weer met mij deed. Mijn vlammetje ging weer branden. Dat was echt speciaal.’

Wat wil je later worden?

‘Na mijn laatste jaar studie voor docent Dans in Tilburg wil ik van dans mijn beroep maken.’

Ik koos voor de specialisatie *dansmaker* en wil hierin verder gaan. Ik word heel gelukkig als ik dans creëer en wil ook graag mijn gedachten en kijk op de dingen delen met een publiek. Om mensen zo letterlijk en figuurlijk in beweging te brengen.’

Waar wil je graag eens op vakantie en waarom?

‘Ik ontdek graag nieuwe culturen. Ik ben altijd geïnteresseerd in hoe het eraan toe gaat buiten mijn eigen bubbel, en haal daar heel veel inspiratie uit op dansvlak. Bali was er een mooi voorbeeld van. Het grote verschil in cultuur heeft mij veel bijgebracht en geïnspireerd om mijn leven hier in België anders aan te pakken.’

Doe eens een toekomstvoorspelling?

‘Ik heb eigenlijk vooral *hoop voor de toekomst*. Zo hoop ik dat de waarde van cultuur nooit uit het oog wordt verloren en dat kunst mag blijven bestaan in zijn mooie, pure vorm. Dat kunstenaars en artiesten werken mogen blijven creëren waar zij oprecht gelukkig van worden. Dat we mensen mogen blijven samenbrengen, want dat is wat kunst doet. En dat we op die manier van de wereld een warmere plek maken.’

Wat is het mooiste plekje in je omgeving?

‘Het Colomapark in Sint-Pieters-Leeuw is zonder enige twijfel een van de mooiste plekjes in onze gemeente. Een rustgevende wandeling in het groen, met het authentieke kasteel in het midden, heeft iets.’ ●

‘Het wordt er voor ouders niet makkelijker op’

In september 2024 werd Nel Broothaerts uit Grimbergen de nieuwe ceo van Child Focus. Ze wil graag een verschil maken, meewerken aan een wereld waarin kinderen veilig kunnen opgroeien. Maar wordt dat niet steeds moeilijker?

TEKST Anne Peeters – FOTO Filip Claessens

Wist je op je 18e al dat je met kinderen en veiligheid wilde werken? ‘Ik heb pedagogie gestudeerd. Mijn eerste job was in het buitengewoon onderwijs, dan heb ik thuisbegeleiding in de bijzondere jeugdzorg gedaan en daarna ben ik naar Child Focus gekomen. Kinderen en jongeren ondersteunen is de rode draad in mijn carrière. Ik wil graag een verschil maken, meewerken aan een betere wereld waarin kinderen veilig kunnen opgroeien. Dat zal er al vroeg in. Als lichtjes rebellerende tiener noemde mijn vader me wel eens spottend de *wereldverbeteraar*. Mocht iedereen zijn eigen wereld verbeteren, dan zouden we in een veel mooiere wereld leven.’

Bij Child Focus volgde je Heidi De Pauw op.

‘Grote schoenen om te vullen. Heidi heeft Child Focus op de kaart gezet en zichtbaarder gemaakt waardoor haar naam sterk gelinkt is aan de organisatie. Haar opvolgen is een uitdaging, maar het is ook een cadeau om te starten aan het hoofd van een organisatie die bij het brede publiek een naambekendheid heeft van 96%. En: ik ben niet de tweede Heidi, maar de eerste Nel. We zullen wel zien waar dat ons brengt.’

‘Hoe het begon? Op een verloren zaterdag viel mijn oog op een jobadvertentie van

Child Focus voor een projectmedewerker nieuwe technologie en media. Ik wist: dat is mijn job. Ondertussen zijn we ruim 17 jaar verder. Ik werd aangeworven om een preventiewerking te starten rond online veiligheid en openbare chatboxen. Sindsdien is er een digitale revolutie over ons heen gerold en is onze opdracht alleen maar groter geworden.’

Child Focus werd opgericht in de nasleep van de affaire Dutroux. De kidnapper met het witte busje, het is de grootste angst van veel ouders. Terecht?

‘Ik was een jaar of veertien in die periode en als tiener voelde ik de wereld veranderen. Zonder te weten dat ik bij Child Focus zou terechtkomen, voelde ik hoe de maatschappij plots anders naar kinderen keek, naar hun vrijheid, hun veiligheid, hun bescherming. De zaak Dutroux heeft een litteken veroorzaakt dat we tot op de dag van vandaag voelen. Ouders hebben een sterke beschermingsreflex als het over hun kinderen gaat, wat voordelen heeft maar ook beperkingen. De kans dat je kind wordt ontvoerd, is niet onbestaande, maar ze is bijzonder klein. Ik merk bij mezelf dat ik geruster ben dan mijn zussen of vriendinnen om mijn kinderen buiten een toertje te laten fietsen omdat ik mij ervan bewust ben hoe klein dat risico is.

We zijn ondertussen dertig jaar verder, maar we zijn er nog mee bezig. Dat ontvoerings-trauma blijft aanwezig.’

Ouders willen hun kroost beschermen, maar beseffen vaak niet hoe kwetsbaar die smartphone hun kinderen in realiteit maakt.

‘De gemiddelde leeftijd waarop kinderen tegenwoordig hun eerste gsm krijgen, is 8 jaar. Ouders geven hun kinderen vaak een laptop of een telefoon met een heel specifieke reden in hun achterhoofd: huiswerk, bereikbaarheid,... maar onderschatten hoe snel kinderen mee zijn met alle andere opties die ook mogelijk zijn. Er gaat meteen een grote poort open. In onze offline opvoeding denken we na over welke stapjes we onze kinderen laten zetten om beetje bij beetje te leren. In de online wereld zijn we daar veel minder mee bezig. Toch gaat daar voor hen direct de grote wereld open.’

Hoe kan je je kind beschermen in de zo snel veranderende (digitale) wereld?

‘Het is niet zo dat kinderen automatisch weten hoe ze moeten omgaan met alle technologie, zelfs al zijn ze *digital natives*. Tegelijkertijd is het een grote taak om nieuwsgierig te zijn. Hoe verzoen je die twee? Kinderen hebben zeker een kwetsbaarheid online. Dat kunnen contacten zijn die zij leggen zonder dat we dat als ouders door hebben. Dat kan online content zijn die zij te zien krijgen. Als ouders slagen we er niet altijd in om mee te zijn met wat ze doen, wat ze zien, wat ze horen. Dat is geen verwijt, want het is absoluut niet makkelijk. Je wil er niet de hele tijd met je neus bovenop zitten. Dat is niet goed voor jezelf en niet goed voor je kinderen. Het gaat over proberen door te hebben waar ze naar kijken, hoe ze dat interpreteren, met wie ze contact hebben. Dat kan eigenlijk alleen door een open dialoog, door proberen ervoor te zorgen dat het hele online-verhaal iets is wat je met je kind kan bespreken. Het belerende vingertje helpt niet. Hetzelfde met online games. We constateren meer en meer problemen van *grooming* waarbij volwassenen kinderen en jongeren contacteren via die games. De games verbieden, is geen oplossing. De sleutel ligt in oprechte, positieve interesse, zelfs al moet je dat in het begin wat faken. (lacht) Goed luisteren

DE ,Es wird nicht einfacher für die Eltern‘

Im September 2024 wurde Nel Broothaerts aus Grimbergen die neue Generaldirektorin von Child Focus. Sie möchte etwas bewegen und dazu beitragen, eine Welt zu schaffen, in der Kinder sicher aufwachsen können. Aber wird das nicht immer schwieriger? Child Focus wurde im Zuge der Dutroux-Affäre gegründet. Der Entführer mit dem weißen Lieferwagen ist die größte Angst vieler Eltern. Zu Recht? ,Die Dutroux-Affäre hat eine Narbe hinterlassen, die wir bis heute spüren. Eltern haben einen starken Schutzreflex, wenn es um ihre Kinder geht, was Vorteile, aber auch Grenzen hat. Die Wahrscheinlichkeit, dass Ihr Kind entführt wird, ist zwar nicht gleich Null, aber doch sehr gering. Wir sind jetzt 30 Jahre weiter, aber das Entführungstrauma ist immer noch sehr präsent.’

naar je kinderen, meegaan in hun wereld. In contact blijven. Dat is het allerlastigste voor ouders: al je waarden en normen meegeven en dan... billen dichtknijpen en *fingers crossed*. Hopen dat ze nee zeggen als ze uitgaan en drugs aangeboden krijgen. Dat geldt ook online: grooming (online kinderen lokken), sexting (seksueel getinte berichten en foto's doorsturen), sextortion (seksuele afpersing); we zien de leeftijd steeds jonger worden. Het heeft alles te maken met het feit dat kinderen steeds vroeger deelnemen aan het online leven.'

“ Het allerlastigste als ouder? Al je waarden en normen meegeven en dan... billen dichtknijpen en *fingers crossed*.

De taak van Child Focus wordt breder en groter, er wordt steeds meer beroep op jullie gedaan. Blijft dat haalbaar?

‘Het wordt een steeds grotere uitdaging. Toen hier 26 jaar geleden de eerste telefoon rinkelde, leefden we in een andere maatschappij. Child Focus is niet geëvolueerd in haar missie, die is nog steeds dezelfde, alleen is de invulling van die twee grote terreinen – verdwijning en seksuele uitbuiting – enorm veranderd. Bij verdwijning is er onder andere de problematiek van de niet-begeleide minderjarige vluchtelingen bijgekomen, bij seksueel misbruik het online verhaal. We hebben nu jaarlijks 2.000 dossiers over verdwijningen en 2.000 dossiers over seksuele uitbuiting. We moeten mee evolveren met de noden van de maatschappij. We zijn bekender, wat maakt dat mensen ons sneller vinden. Dat is goed nieuws. Het minder goede nieuws is dat het niet evident is om het allemaal te bolwerken, zeker omdat wij geen door de overheid gesubsidieerde organisatie zijn. We hebben een mooie dotatie van de Nationale Loterij, maar het is geen geld van de belastingbetaler. Combineer dat met het feit dat wij gratis zijn en jaren een inflatie van 10% kennen, dan beseft je dat we steeds meer moeten doen met steeds minder middelen. De werklast neemt toe, de nood aan preventie neemt toe, maar we kunnen geen extra mensen inzetten. Dan moet je keuzes maken.

Ofwel komt er meer druk op het team – en dat is niet onbeperkt – ofwel kan je minder aanwezig zijn dan noodzakelijk. Onze mensen maken echt die *extra mile*, maar het is mijn verantwoordelijkheid om de elastiek niet op te rekken tot hij knapt. Wij moeten en kunnen – gelukkig – bouwen op de solidariteit van de Belgische bevolking. Meer dan de helft van onze werkingsmiddelen komt van maandelijks giften. Daar zijn we heel dankbaar voor, maar tegelijkertijd is het een onzekere situatie. Je kan niet op lange termijn plannen. Da's pijnlijk, voor een organisatie die zo'n grote maatschappelijke gedragenheid en zo'n relevantie heeft. Een stukje structurele financiering zou zuurstof geven om te blijven beantwoorden aan de stijgende noden.'

Je bent zelf mama. In je werk continu geconfronteerd worden met kindermisbruik en verdwijningen: wat doet dat met je moederhart?

‘Ik probeer positief in mijn moederschap te staan en ik denk dat me dat ook lukt. Kinderen zijn fantastisch. Zelfs kinderen die slachtoffer worden van de vreselijkste dingen hebben een ongelooflijke veerkracht. Ik zie elke dag waarom we in hen moeten

investeren. Het stelt me op de een of andere manier gerust. Als ouder is er altijd sprake van een zekere onrust, met je kinderen worden ook je angsten geboren. Maar hoe moeilijk het soms is, we zijn kampioenen geworden in het blijven zien van de positieve kanten. En er is veel humor.'

Je woont in Grimbergen. Is de Rand een veilige plek voor kinderen om op te groeien?

‘Grimbergen lijkt – zoals veel gemeenten in de Rand – druk en verstedelijkt, maar dat zijn meestal maar twee drukke straten. Ga je een straat verder, dan zit je op het platteland. Dat vind ik heel fijn. We zijn pas verhuisd naar Humbeek, nog iets meer landelijk. Ik rij in een kwartier naar Brussel. De combinatie van de grootstedelijke nabijheid en de rust van een dorp vind ik fijn, ook om kinderen groot te brengen. Ik denk dat mijn kinderen zich bewuster zijn van maatschappelijke uitdagingen omdat ze door de nabijheid van de grootstad geconfronteerd worden met diversiteit in al haar mooie en uitdagende kanten.’ ●

www.childfocus.be

Ⓜ NAAM Nel Broothaerts – WOONPLAATS Grimbergen – BEROEP Directrice Child Focus

De nalatenschap van Catala

Voor heel wat oudere inwoners van de zuidelijke rand rond Brussel is Catala een begrip. Deze papierproducent had hier heel wat fabrieken en eigendommen. Ga met ons mee op verkenning in een merkwaardig stukje Lot.

TEKST Herman Dierickx - FOTO Filip Claessens

In 2003 werd de site aan de Gustave Demeurslaan in Lot verlaten en een aantal jaren later verworven door de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (POM) Vlaams-Brabant. Er zijn daar al een hele tijd reconversiewerken aan de gang, met de aangelegde site Neerdrorp. Vandaag vind je er heel wat nieuwe en vernieuwde gebouwen, al is er nog een deel van het oude patrimonium aanwezig. Dat is blijkbaar in handen van de gemeente Beersel die al lange tijd probeert om een herinrichting te bewerkstelligen, maar dat loopt niet van een leien dakje. Door verschillende incidenten, met onder meer brandstichting, bevindt dat deel zich achter een omheining van betonroosters. In de moderne gebouwen is er volop activiteit met een wijnhandel en binnenkort ook een maatwerkbedrijf.

Natuur aan zet

Rechtover de verkommerende directeurswoning en dito locomotiefgebouw is de vallei van de Molenbeek in 2017 heringericht door meandering, met opvang van overtollig regenwater bij zware regenbuien. In maart

vorig jaar zette stevig regenweer de zone nog zo goed als blank. Intussen is de beekbedding zichtbaar verbreed tegenover een vijftal jaar geleden omdat er zich door de grotendeels onbeschermde oevers erosie voordoet.

De belendende bezinkingsbekkens van de papierfabriek maken deel uit van de gerestoreerde natuursite, waar fiets- en wandelinfrastuur zijn voorzien. Dat laatste is intussen wel aan het aftakelen met spekgladde en weggrottende vlonders en wandelpaden. Ook de vijf infoborden in het locomotiefgebouw wachten op een goede onderhoudsbeurt. In de omgeving van de gesaneerde bezinkingsbekkens is de natuur echter aan zet, met veel waterplanten en watervogels. Tijdens onze bezoeken zagen we telkens een grote gele kwikstaart, ongetwijfeld een broedvogel onder een van de vele bruggen.

De bakstenen scheidingsmuren zijn dichtbegroeid met allerlei mossen, korstmossen, varens en andere planten. Het is een setting die de combinatie natuur-cultuur-geschiedenis mooi illustreert. De site wordt nu nog gezien als een *Blue Deal-project* avant la lettre, aangezien dit Vlaamse beleid pas sinds

2021 werd ingevoerd. Het zou ook niet eerlijk zijn om de inrichting één op één af te toetsen aan de onlangs goedgekeurde Europese Natuurherstelwet omdat die toen nog niet bestond. Toch vind je hier vandaag heel wat criteria terug die de vergelijkingstest zouden doorstaan: de beoogde zorg voor natuur op kleinere locaties die geen echte natuurgebieden zijn, wordt met verve vervuld. Het gaat om een prachtig plekje zakdoeknatuur waar fauna en flora welig tieren, en daar draait het uiteindelijk om.

Te veel hooi op de vork

Een vijftal kilometer verder, op het grondgebied van Sint-Pieters-Leeuw, zijn werken aan de gang langs de Zenne ter hoogte van de Grote Baan. Ook op deze voormalige Catala-site zullen de komende jaren nieuwe bedrijvigheid en woningen komen. Deze oude, vervuilde *brownfield* wordt met de sanering bouwklar gemaakt om er werken en wonen mogelijk te maken. De vraag is of er hierdoor geen bijkomend mobiliteitsprobleem zal ontstaan, want de aangrenzende Grote Baan zorgt nu al voor verkeersopstoppingen?

Visionaire vader van de Vlaamse nanotechnologie

Het plein voor het Leuvense stadskantoor draagt zijn naam. Hij werd baron en er is een borstbeeld van hem gemaakt. En toch doet de naam Roger Van Overstraeten maar weinig belletjes rinkelen.

TEKST Luc Vander Elst

Het blijft ook de vraag of deze bedrijven-inrichting zo vlakbij de Zenne wel een goed idee is? Als je ziet waar de overheid mee kampt om bijvoorbeeld de Woluwerivier open te leggen, gaat het heel dikwijls over de verzegeling van de oevers. Bij de Zenne speelt dit probleem ook, en hier gaat men er nog een schep bovenop doen. Men mag dan wel stellen dat er aandacht zal zijn voor water en groene infrastructuur, maar zo'n verharding maak je de volgende decennia niet meer ongedaan. Dat zoiets kan op een site met grote erfgoedwaarde blijft jammer. Het contrast met het aan de overkant van de Grote Baan ingerichte Moeras, annex boomgaard en tuin van Felix De Boeck kan moeilijk groter zijn. Als de Zenne zelf mocht kiezen, vermoeden we dat ze toch voor een andere inrichting zou gaan.

Steeds meer zien we dat dit soort projecten moet voldoen aan vele eisen tegelijkertijd. Men moet op de nieuw ingerichte plekken veel ineens kunnen doen: werken, wonen, wandelen, fietsen, recreëren, water bufferen, voor de natuur zorgen, het inpassen van de mobiliteit, het verantwoord inplanten in de ruimere omgeving... Kan je zoiets telkens volwaardig waarmaken?

Als je onze ruimtelijke indeling vanuit de lucht bekijkt, rijzen er vragen. Het blijft vaak een aaneenschakeling van totaal verschillende, veelal onomkeerbare en niet altijd op elkaar afgestelde bestemmingen. Misschien is er een bredere kijk op het volledige plaatje nodig? Als je vandaag de Humaniteitslaan, Karel Gilsonstraat, Fabriekstraat, Jozef Huysmanslaan, Molenstraat en Gustave Demeurslaan afloopt, kan je moeilijk anders dan concluderen dat we nog een lange weg moeten afleggen vooraleer we in een aangenaam en logisch opgebouwd landschap belanden. Naar mijn gevoel wordt er nog te veel volgens oude principes gewerkt waardoor men blijft hangen in onverzoenbare bestemmingscombinaties annex *koterijen* waarvoor ons land zo bekend en berucht is. ●

De topwetenschapper werd geboren in 1937 in Sint-Pieters-Leeuw en bracht er heel zijn jonge leven door. Met zijn levenswerk laat hij een gigantische erfenis na. Van Overstraeten liep school in de lagere school van Vlezenbeek en trok vanaf het vijfde leerjaar naar Sint-Joris in Brussel.

Broer René: 'In Sint-Jan-Berchmans stuurde men ons door naar Sint-Joris, want mijn vader was maar een gewone schrijnwerker, mijn moeder huisvrouw. Roger is altijd bescheiden gebleven. Hij bleek een goede leerling en ging in Leuven studeren. Daar heeft hij zich helemaal ontplooid, maar is altijd een doodgewone jongen gebleven.'

Roger Van Overstraeten studeerde af als burgerlijk ingenieur. Met zijn kennis van elektrotechniek en werktuigkunde trok hij in 1960, samen met zijn vrouw Agnes, naar Amerika om er te doctoreren aan de Stanford University. Hij was geïntrigeerd door industriële innovatie en maakte er kennis met de grondleggers van het latere Silicon Valley. Hij keerde terug naar de KU Leuven als hoogleraar micro-elektronica en werd directeur van het ESAT-laboratorium (Electronics, Systems, Automation and Technology) dat hijzelf had opgericht. In 1972 was hij medestichter van Leuven Research and Development, dat al snel sterke samenwerkingsbanden smeedde met grote bedrijven en andere universiteiten. René: 'Hij heeft heel wat bereikt, maar hij pakte daar niet mee uit. Zelfs nu nog zijn er heel wat mensen in Sint-Pieters-Leeuw en omgeving die niet weten wat Roger allemaal heeft gerealiseerd.'

Revolutionair

In 1982 lanceerde Vlaams minister-president Gaston Geens de Derde Industriële Revolutie. Van Overstraeten moest de micro-elektronica op de kaart zetten. Uit zijn ambitieuze

onderzoeksinstituut Superlab ontstond in 1984 het Interuniversitair micro-elektronica centrum, vandaag beter bekend als imec. Roger Van Overstraeten werd er de eerste CEO en streefde met imec op het vlak van chiptechnologie internationale erkenning na. Imec legde zich toe op de ontwikkeling van nieuwe generaties halfgeleiders, in die tijd een nog vrij onbekende technologie. De microchips moesten kleiner, krachtiger en efficiënter worden. Niet iedereen was overtuigd van de slaagkansen van imec, maar toen koning Boudewijn de eerste cleanrooms in Heverlee bezocht, nam het geloof in imec toe. Revolutionair onderzoek en een sterke visie op de toekomst verankerden de basis voor de micro- en nanochips in Vlaanderen. Zonder die chips mag je alle elektronica die je vandaag gebruikt, wegdenken uit je leven. Van Overstraeten deed puur pionierswerk en we mogen hem gerust de vader van de micro- en nano-elektronica in Vlaanderen noemen. Onder impuls van zijn dreamteam groeide imec uit tot een betrouwbare partner voor de academische en de wereld.

Van Overstraeten bleef doceren aan de KU Leuven en was gastprofessor aan de universiteiten van Florida en Stanford in de VS en Pilani in India. Voor zijn werk en zijn carrière ontving hij tal van prijzen. Eind van de jaren 1990 werd hij ziek en in 1999 overleed hij op 61-jarige leeftijd. René: 'Hij droeg zijn ziekte dapper en bleef lesgeven en imec leiden tot op de laatste dag. Pas daags voor zijn overlijden heeft hij de leiding van imec doorgegeven aan Gilbert Declerck.' Toen hij overleed telde imec 900 werknemers. Vandaag werken er 5.500 topwetenschappers uit 100 landen. In 2001 richtte men binnen imec de RVO-Society op te zijner ere om techniek, technologie en wetenschap te promoten bij jongeren, leerkrachten en burgers. ●

Grenzeloze zorg?

Loopt er ook een taalgrens door de gezondheidszorg? Wie als Nederlandstalige in een Brussels ziekenhuis belandt, vindt vaak van wel, want zorg krijgen in het Nederlands is er niet altijd evident. Is de taalgrens daarmee ook een zorggrens en trekken Nederlandstaligen en Franstaligen zich terug in hun eigen ziekenhuizen? Dat hangt af van het perspectief van waaruit we kijken en wat er zoal beweegt in het ziekenhuislandschap.

TEKST Koen Demarsin – FOTO Filip Claessens

Dene zorggrens...

Liever niet naar Erasmus of Saint-Luc, maar wel naar Jette. Nederlandstaligen uit Brussel en de Rand kijken wel uit waar ze terecht komen. Het lijkt wel of ze een lijstje in hun hoofd hebben voor-het-geval-dat. ‘Het UZ Jette is afhankelijk van de Vrije Universiteit Brussel en trekt daardoor vele Nederlandstaligen uit Brussel en de Rand aan. Maar er zijn ook specifieke diensten bij andere ziekenhuizen die er bij Nederlandstalige Brusselaars om bekend staan veel Nederlandskundige zorgverleners te hebben’, bevestigt Vera Tylzanowski, taaladviseur bij het Huis van het Nederlands in Brussel.

Toch zijn in principe alle openbare ziekenhuizen en zeker de spoeddiensten en MUG-eenheden van alle andere ziekenhuizen in Brussel verplicht tweetalig. ‘Voor de universitaire ziekenhuizen, die afhangen van hun Nederlandstalige of Franstalige universiteit, en de privéziekenhuizen geldt echter het principe van de taalvrijheid.’ Samen met enkele Brusselse privéziekenhuizen werkt Tylzanowski aan de versterking van het Nederlands bij hun personeelsleden. ‘Ziekenhuizen maken strategische keuzes. Sommigen geven geen prioriteit aan het Nederlands en zetten meer in op Engels.

Ziekenhuizen die dat wel doen, zoals de Europaziekenhuizen of de Sint-Jangroep, nemen deel vanuit verschillende beweegredenen. Soms persoonlijke – een Nederlandstalige directeur bijvoorbeeld – soms omwille van de dienstverlening naar de patiënten en soms ook strategisch: net om Nederlandstalige patiënten aan te trekken. Het zorgpersoneel heeft ook zijn diverse redenen om gebruik te maken van het oefenaanbod. ‘In eerste instantie om de patiënten te begrijpen, maar ook uit respect voor hun Nederlandstalige collega’s.’

Lokroep van het Nederlands

Maar het is niet omdat het aanbod er is dat ziekenhuizen er in slagen om meer Nederlandstalige zorg aan te bieden. ‘Onderschat de lokroep van het Nederlands en Vlaanderen voor het zorgpersoneel niet’, zegt Tylzanowski. ‘Sommige verpleegkundigen hebben kinderen in het Nederlandstalig onderwijs of denken eraan om naar Vlaanderen te verhuizen. Dankzij het Nederlands op de werkvloer kunnen ze aan hun toekomstige integratiekansen werken, al maakt het dat voor de Brusselse ziekenhuizen ook lastig, want terwijl Nederlandskundig personeel het Gewest verlaat, is het haast onmogelijk

om nieuwe (Nederlandstalige) krachten naar Brussel te lokken. Bereikbaarheid speelt ook hier een bepalende factor en het is een reden waarom de ziekenhuizen mee op het Brusselse mobiliteitsbeleid proberen te wegen. Het wegblijven van Nederlandstalig zorgpersoneel versterkt het chronisch tekort aan verpleegkundig personeel in Brussel waardoor de ziekenhuizen zich genoodzaakt zien om verpleegkundigen van buiten België aan te trekken en als die een taal beginnen te leren, is dat vaak het Frans.’

In de Rand zijn Nederlandstaligen, anders dan de Brusselse Nederlandstaligen, niet zomaar bereid om diezelfde prijs te betalen als het gaat over taal. En wanneer een zoveelste pijnlijk voorval plaatsvindt, waar taalverwarring en slechte communicatie aan de basis liggen, zoals toen de 11 maanden oude Cisse in december 2023 in Roosdaal overleed en de hulpverleners ter plaatse en het ziekenhuis niet bij machte waren om de ouders en grootouders in het Nederlands bij te staan, laaien de emoties hevig op. Toch blijven structurele oplossingen uit en zijn de maatregelen telkens weer een vorm van symptoombestrijding voor wat structureel

“ Liever niet naar Erasmus of Saint-Luc, maar wel naar Jette. Nederlandstaligen uit Brussel en de Rand kijken wel uit in welk ziekenhuis ze terechtkomen.

onoplosbaar blijft, zoals de sinds 2023 aangepaste regelgeving voor dringend ziekenvervoer in Vlaams-Brabant. Inwoners uit de provincie hebben sindsdien de optie om bij een spoedgeval naar een Nederlandstalig ziekenhuis gebracht te worden en niet noodzakelijk naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis als dat Franstalig is, als ze erom vragen en de omstandigheden het toelaten.

Een gelijkaardige kunstgreep vond al eerder plaats rond de taalgrens zelf, toen ook daar de communicatie tussen patiënten en het zorgpersoneel geregeld tot gedoe leidde. Tot vijftien jaar geleden werd het westen van Vlaams-Brabant voor spoedgevallen namelijk niet alleen vanuit Brussel, maar ook vanuit het ziekenhuis van Tubeke bediend. Te lange aanrijtijden en hulpverleners die het Nederlands niet machtig waren met een gebrekkige

EN Healthcare without borders?

Language barriers also appear to exist within the healthcare system, as Dutch-speaking patients in Brussels hospitals often encounter difficulties accessing care in their native tongue. Dutch speakers from Brussels and the Rand are cautious about where they go, preferring the hospital in Jette to Erasmus or Saint-Luc. They seem to have prepared a mental checklist list just to be on the safe side. The language barrier often becomes an obstacle to care, with Dutch and French speakers tending to favour their own hospitals, depending on the perspective and developments within the healthcare system.

communicatie met de patiënten in nood als gevolg, en eenmaal in het ziekenhuis een taaldrempel tussen patiënt en zorgpersoneel. ‘Het klopt dat de Vlamingen meer terughoudend zijn om de grens over te steken’, zegt Laurent Heyvaert, die in Tubeke lokaal actief is voor Ecolo en zich in het dossier van het plaatselijke ziekenhuis vastbeet. ‘Toen het ziekenhuis er nog was, kwamen er een aantal spoedgevallen uit Halle naar Tubeke, maar de patiënten vertrokken zo snel mogelijk door het gebrek aan tweetaligheid.’ Sinds 2010 heeft ook het Sint-Mariaziekenhuis in Halle een eigen MUG, een snelle interventiegroep met een noodarts. Vanuit het noorden blijven de taalgrenzen met Wallonië en de gewestgrens met Brussel een duidelijke zorggrens.

... is de andere niet

Niet alle patiënten van het Algemeen Ziekenhuis Sint-Maria in Halle zijn Nederlandstalig. Zo’n 15 tot 20% van de patiënten is andersstalig en dat aantal is de laatste tien jaar sterk gegroeid. ‘Dat was vooral voelbaar op de urgentiedienst en de dienst pediatrie, waar respectievelijk 23 en 22% van de patiënten in 2023 andersstalig was’, zegt Geert Vanhassel, woordvoerder van het ziekenhuis. ‘De verhouding Franstaligen-Nederlandstaligen is

zich intussen aan het stabiliseren.’ De Halse MUG rijdt nu regelmatig de taalgrens over. Sterker nog, vanuit Tubeke rijdt er geen MUG de grens nog over en dat is het gevolg van de herstructureringen van het ziekenhuislandschap aan Waalse zijde. Het ziekenhuis van Tubeke zat al vaker in moeilijke papieren. Een eerste sluiting dreigde in 1977, waarna het in handen kwam van de OCMW’s van de vier naburige gemeenten zodat de regionale ziekenhuisfunctie in het westen van Waals-Brabant gevrijwaard bleef. Begin jaren 2000 nam zorggroep Jolimont het ziekenhuis over van – toen nog enige eigenaar – de gemeente Tubeke. Vandaag is het ziekenhuis afgeslankt tot een daghospitaal. De rest van het ziekenhuis werd overgeheveld naar Nijvel. De echte spoedfunctie en de MUG verdwenen, het zwaartepunt voor spoedopnames verschoof naar Soignies, Nijvel en Eigenbrakel aan Waalse en Halle aan Vlaamse kant, waarmee Halle voor veel Tubekenaars de meest nabije spoeddienst werd in de grensstreek. Het werd dus drukker op de spoed van het AZ Sint-Maria en intussen staat het MUG-voertuig onder een carport en niet meer in de garage. ‘Die hebben we helemaal verbouwd’, zegt Vanhassel. ‘Want ja, wat doe je? Die patiënten staan daar en dus

kijk je eens rond welke ruimte je nog hebt. Zo hebben we het aantal consultatieruimtes en kamers op spoed met een derde kunnen uitbreiden en er zijn een pak spoedartsen bijgekomen. Ondertussen zijn ze al met dertien of veertien.’

Maar de druk op de spoedafdeling ligt niet aan de instroom van Waalse patiënten alleen, want ook de groei van uit de Rand laat zich voelen. Het aantal bezoekers op de spoed steeg tussen 2017 en 2023 met bijna 24%, van 27.926 tot 34.613 en het merendeel daarvan komt uit het Pajottenland en de Zennevallei, die dichter bevolkt raken en ook cultureler en meertaliger worden. Ook dat laat zich voelen.

Net als elders in Vlaanderen belanden in Halle patiënten op de spoedgevallendienst omdat de eerstelijnszone overbelast is en huisartsen geen nieuwe patiënten toelaten, maar zeker in de Zennevallei speelt ook het culturele aspect een rol omdat niet iedereen het nog gewoon is om een huisarts te hebben en dat geldt zeker voor patiënten met een andere culturele achtergrond. Dan wordt het ziekenhuis de huisarts, al is het wel een erg dure. Een laatste stroom patiënten komt rechtstreeks uit Brussel.

Nabijheid

Hallenaren, Nederlandstalige Pajotten, de diverse groep patiënten uit de Rand, Fransstaligen van over de taalgrens: het ziekenhuis bedient een diverse patiëntengroep en dat is al langer zo, want al veroorzaakte de rationalisering van de Waalse Jolimont-ziekenhuizen een lacune rond de taalgrens, de instroom bestaat al langer en voor verschillende patiënten van over de grens is Sint-Maria ook hun lokale ziekenhuis, want voor hen speelt laagdrempeligheid een rol. ‘Ik denk dat we juist heel nabij worden’, weerkaatst Vanhassel mijn

vraag als ik naar de regionale groei van het ziekenhuis pols. 'Mensen gaan liefst naar een ziekenhuis dichtbij. Denk aan de patiënten in de afdelingen geriatrie. Voor hen is nabijheid doorslaggevend, zodat de partner of mantelzorger in de buurt kan zijn. Daar gaat de taalgrens geen verandering in brengen', waarmee hij het beeld beklemtoont dat Sint-Maria van zichzelf wil uitdragen: nabij en laagdrempelig met aandacht voor communicatie naar de patiënt. 'Voor alle duidelijkheid: we blijven een Nederlandstalige zorgorganisatie en dat zie je ook als je in het ziekenhuis rondwandelt, maar als het gaat over kwaliteitszorg vinden we het wel belangrijk dat patiënten hun vragen kunnen uiten en daarom heeft, indien dit mogelijk is, de moedertaal van de patiënt een plaats in zijn zorgtraject. Bovendien is het belangrijk dat de patiënt en de arts elkaar goed begrijpen, zeker als het gaat over crisiscommunicatie. Dat is niet alleen een kwestie van goede dienstverlening, het heeft ook te maken met de veiligheid van patiënten en patiëntenrechten.' Het ziekenhuis verwacht dat haar artsen-specialisten over een goede kennis van het Frans beschikken en vermeldt hun brede talenkennis op de website van het ziekenhuis.

Al lijkt de aanpak van Sint-Maria te zijn ingegeven door een scherpere aandacht voor taal als deel van het zorgtraject, het is de werkcontext die maakt of ze haar aanpak kan waarmaken en die verschilt sterk van de Brusselse en Waalse ziekenhuizen. Ook in Halle ligt de werkdruk hoog en is het bij wijlen hectisch op de spoedafdeling, maar van *overdruk* is er vooralsnog geen sprake. Ook qua personeelsbezetting is het probleem minder nijpend. Voor de spoedgevallendienst zijn er geen grote tekorten en algemeen blijft het tekort beperkt tot zo'n 30 vacatures op de 1.000 medewerkers. Bovendien heeft het personeel er vaak een meertalige achtergrond met een kennis van Nederlands en Frans, en dat helpt ook. Als laatste ziet de financiële situatie er voor het ziekenhuis in Halle er een stuk gunstiger uit dan voor de Brusselse en Waalse ziekenhuizen waarvan de rekeningen vaak in het rood staan en daardoor investeringen uitstellen. Sint-Maria slaagt er wel nog in om te investeren en uit te breiden en dat wordt gezien. 'We worden het slachtoffer van onze eigen nadruk op kwa-

liteitszorg', zegt Vanhassel. 'De uitbreiding van de spoedzorgde bijvoorbeeld voor meer ademruimte, maar net daardoor creëren we wel een soort aanzuigeffect.' Het ziekenhuis is een aantrekkelijk ziekenhuis voor de brede buurt en de taalgrens lijkt daar niet veel effect op te hebben.

Naar een taalsensitieve zorg?

De taalkloof in de zorg lijkt groter vanuit Nederlandstalige naar Franstalige kant dan omgekeerd en ze lijkt ook niet meteen te verkleinen, soms met een dikke muur van onbegrip er nog tussen. Het is een oud zeer dat intussen te complex is om zomaar recht te trekken. 'Franstaligen beseffen vaak niet hoe moeilijk het is voor Nederlandstaligen om een dienstverlening in eigen taal te krijgen en tot de minderheid te behoren, omdat het voor hen evident is bediend te worden in de eigen taal. Ze zien de urgentie niet altijd, maar dat is nog iets anders dan onwil. Nederlandstaligen zijn zich op hun beurt niet steeds bewust hoe moeilijk het is om een taal echt te leren beheersen, zeker in een complexe setting als een ziekenhuis. Dat maakt voor anderstaligen de drempel hoog om Nederlands te leren, zeker als hun omgeving, zoals in Brussel, het gebruik van het Nederlands niet bevordert', verwoordt Tylzanowski de mentale kloof.

Hoog tijd voor een wederzijdse taalsensitiviteit dus, zodat op zijn minst begrip kan ontstaan voor de taalbarrières die mensen ondervinden als patiënt of werknemer. Komen we daarmee vooruit? Taalsensitieve zorg is geen oplossing als de randvoorwaarden er niet naar zijn, zoals bereikbaarheid. Brussel en de Rand kunnen maar beter goed gaan samenwerken op het vlak van mobiliteit, maar ook om ervoor te zorgen dat ze knelpuntberoepen aantrekkelijk maken zonder concurrentieel te zijn, want de vraag ligt er, het potentieel ook.

En wat dan met de taalgrens zelf? Het probleem lijkt er intussen minder acuut, omdat de zorggrens zelf naar het zuiden opschoof. 'Er is nog iets nieuws', stuurt Heyvaert mij nog in een reactie. 'Zo houdt er nu een Nederlandstalige arts uit Leuven, gespecialiseerd in gezichtsreconstructie, zijn consultaties in Tubeke en daarom komen er nu ook veel Nederlandstaligen. Dit is nieuw voor Tubeke. Het verandert dus een beetje, maar het gaat traag.' •

Dit artikel werd gerealiseerd met de steun van het Fonds Pascal Decroos voor bijzondere journalistiek.

Poëzie-aperitief

‘Veel dichters zijn ook performers’

Astrid Haerens en Moya De Feyter zijn twee bekroonde jonge dichters die heel wat met elkaar gemeen hebben. Ze schrijven behalve gedichten ook proza, houden van het podium, schrijven over zichzelf, de mens en de wereld, en maken deel uit van de Klimaatdichters.

TEKST Michaël Bellon - FOTO Filip Claessens

📍 Astrid Haerens

Op 30 januari wordt de Poëzieweek afgetrapt met de Gedichtendag. In de bibliotheek van Dilbeek wordt het poëtische voorjaar meteen stevig verdergezet tijdens een Poëziehappening met dichters Haerens en De Feyter (zie cover), die zullen voorlezen uit hun eigen werk, maar ook uit dat van elkaar en van hun literaire voorbeelden. Frank Jacobs interviewte hen over hun schrijverschap.

Voor Moya De Feyter (1993) begon dat schrijverschap met opgemerkte bijdragen in literaire tijdschriften en aan podiumwedstrijden. Ondertussen heeft ze drie bundels gepubliceerd. Na haar debuut *Tot iemand eindelijk*, volgde het lange prozagedicht *Massastrandingen* waarvoor ze de J.C. Bloem-poëzieprijs ontving. Met *Een heel dun laagje* schreef ze vervolgens in kleine stukjes proza een poëtisch, filosofisch en persoonlijk onderzoek naar licht in al zijn vormen, en ondertussen richtte ze ook nog de Klimaatdichters op.

Tot dat collectief van meer dan 250 dichters behoort ook Astrid Haerens (1989), die in 2017 debuteerde met de roman *Stadsplanters* en in 2022 haar poëziedebuut *Oerhert* publiceerde waarmee ze de Poëzie-debutantprijs 2023 won. Ook zij staat graag en vaak op het podium. Met geluidskunstenaar Mariske Broeckmeyer en celliste Jasmijn Lootens maakte ze op basis van *Oerhert* de poëtische plaat *Anger's family tree*.

Proza, poëzie, podium

De twee dichters hebben dus best wat gemeen. Want niet alleen gaan er voor beide dertigers al van in hun jeugd weinig dagen voorbij waarop ze niet schrijven, ze geven ook beiden les in hun vak, en zullen proza en poëzie blijven combineren. Van zowel Haerens als De Feyter mogen we nog dichtbundels en

romans verwachten. ‘Ik vind grenzen tussen genres vooral interessant om ze te kunnen overschrijden’, zegt De Feyter. ‘Ik schrijf soms lange gedichten die dicht bij proza aanleunen. Daarnaast ben ik ook vertrouwd met theater teksten, waardoor er veel dialogen in mijn werk zitten, omdat ik van die directheid hou.’

Ook Haerens schrijft op de grens: ‘Aan mijn proza zullen mensen misschien merken dat ik ook dichter ben. Al is het natuurlijk wel een heel ander proces om een roman te schrijven dan een poëziebundel. Voor een roman moet je meer kilometers maken, terwijl je bij poëzie nog langer bezig bent met de woorden, de woordvolgorde, de bladspiegel, ...’

Performers

Dat poëzie zich uitstekend leent voor het podium, merkte De Feyter op toen ze op jonge leeftijd in de poëzie rolde door poëzievoordrachtwedstrijden te winnen. Terwijl Haerens inmiddels twee jaar toert met de muzikanten waarmee ze *Anger's family tree* maakte. Dichten voor een live-publiek is voor beiden een belangrijk deel van hun artistieke praktijk. De vele poëzie-evenementen die er bestaan, geven aan dat het publiek behoefte heeft aan poëzie. De Feyter: ‘Er zit iets moois in het ritueel om samen een tekst door een lichaam tot leven te zien komen. Ik heb dat direct contact heel graag.’ Haerens: ‘Ik vind poëzie lezen heel fijn. En het boek als object is interessant. Maar veel dichters zijn vandaag ook performers, waardoor ze een divers publiek bereiken. Ook mensen die misschien niet zo graag poëzie lezen omdat ze misschien bang zijn het niet allemaal te zullen begrijpen. Je kan van poëzie genieten door er zoals naar muziek naar te luisteren, al begrijp je misschien niet alles.’

Systemen en structuren

Benaderen ze tekstsoorten als een geheel, dan beschouwen Haerens en De Feyter inhoudelijk de mens als een onderdeel van grotere structuren, zowel maatschappelijk als biologisch. Enig engagement is hen niet vreemd, getuige hun rol bij het collectief van Klimaatdichters dat door De Feyter werd opgericht. ‘De klimaatcrisis bezorgde mij lang angst, paniek en wanhoop’, vertelt ze. ‘Dat heb ik geprobeerd te kanaliseren door erover te schrijven en door er met anderen over in gesprek te gaan. Met poëzie alleen kan je de wereld niet redden, maar door erover te praten, te schrijven, er onderzoek naar te doen en voor verbinding te zorgen, breng je wel iets teweeg. Een gedicht over een met uitsterven bedreigd dier, heeft een ander effect dan angstaanjagende rapporten.’ Intussen hebben meer dan 250 dichters zich achter het manifest van de Klimaatdichters geschaard. Ook Haerens: ‘Je voelt je vaak zo nutteloos in deze wereld dat het goed doet om aan je artistieke praktijk engagement te koppelen. Klimaat is een breed geheel dat raakt aan het systeem waarin we leven. We kunnen nadenken over dat systeem, maar poëzie voegt daar gevoel aan toe. Zo gaat *Oerhert* over de effecten van machtsstructuren op een vrouwenlichaam. Ik had daar een thesis over kunnen schrijven, maar poëzie maakt het onderwerp voelbaarder, en het brengt ook troost en hoop.’ ●

🌐 astridhaerens.be
moyadefeyter.be

ZO - 16 FEB - 11.00

Astrid Haerens en Moya De Feyter
Poëziehappening

Dilbeek, Bibliotheek, 02 466 20 30

Grote Routepad – etappe 5

Van Grimbergen naar Asse

Deze maand staat etappe vijf op het wandelprogramma van Willemien en Gerard. Het traject over de Brabantse Kouters brengt hen van de monumentale basiliek van Grimbergen tot aan de rand van Asse centrum.

TEKST Gerard Hautekeur – FOTO Filip Claessens

Het is een afwisselend, licht golvend parcours dat loopt over Meise, Ossel en Kobbegem. We starten goedgemutst, want we zitten nu net over de helft van het traject van de GR Groene Gordel. Voorbij de beschermde dorpskern van Grimbergen komen we in het Prinsenbos. Eigenlijk zou Prinsenpark een toepasselijker benaming zijn. Het is immers de achtertuin van het Prinsenkasteel, die door de kasteel eigenaars als park werd aangelegd.

Waterkasteel

De ochtend van onze wandeling is het bewolkt en een lichte nevel omsluit de ruïne van het Prinsenkasteel. Voor het door de Duitse bezetter in 1944 in brand werd gestoken en nadien verder aftakelde, stond het waterkasteel symbool voor de macht van de heren van Grimbergen. De slotgracht is tijdelijk drooggelegd om dringende instandhoudingswerken uit te voeren.

‘Het blijft een aartsmoeilijke opdracht omdat de natuurlijke begroeiing de ruïne gestaag inneemt’, zegt Steven De Waele, conservator van het Museum voor de Oudere Technieken (MOT). ‘Met het nieuwe plan moet het wel lukken om de overwoekering onder controle te krijgen. Hij wijst ook op de gloednieuwe, gedeeltelijk afgewerkte *bouwoods* op het grasveld aan het Guldendal. ‘Ze werd met handwerkstukken en natuurlijke materialen gebouwd door mensen die bij het

MOT een betaalde stage volgden in traditionele bouwtechnieken. Na de voltooiing van de gemeentelijke instandhoudingswerken in 2026 verhuist de loods naar het kasteel eiland. Ze zal deel uitmaken van een historische bouwwerf waar ambachtelijke steenhouwers, timmerlui en andere vakmensen workshops en demonstraties geven.’

Even buiten het park gaan we op in het enthousiasme van joelende kinderen aan de schoolpoort. We zijn verrast door de vele wandelpaadjes die ons kriskras naar de Maalbeekvallei loodsen. Langs een hobbelige kasseiweg ligt het Spiegelhof, een prestigieus pachthof van de heren van Grimbergen. Even verderop zien we de restanten van de ‘s Gravenmolen, de oudste molen langs de Maalbeek. De GR volgt een stuk van de Potaardewandeling langs het Nekkerbos. De avond voordien heeft het flink geregend en we snuiven de frisse geur van planten en kruiden op. Het pad dat grenst aan uitgestrekte, glooiende akkers ademt rust uit.

De schrijver-dichter Karel Van de Woestijne noemde het destijds *een van schoonste streken van Brabant, aan de poorten van Brussel*. Buiten het parcours, langs de iets lager gelegen Roostbaan, op de grens tussen Grimbergen en Meise, pronkt zijn borstbeeld. We verlaten de Potaardewandeling aan een voetbrug over de Maalbeek. De GR leidt ons naar de voetgangers- en fietsbrug over de A12.

Aan de overkant van de snelweg staan we voor het kasteeldomein van Bouchout, dat de Plantentuin van Meise herbergt. We vinden het er altijd aangenaam vertoeven, ongeacht het seizoen. Recent is zwaar geïnvesteerd in een aantrekkelijke onthaalruimte voor bezoekers.

Plantenjagers

Vanop de Schapenbaan heb je uitzicht op een van de grootste glazen kassencomplexen van Europa. ‘Het plantenpaleis is een verzameling van 13 serres. Je treft er verschillende leefgebieden van planten aan, gaande van de tropische, de mediterrane tot de woestijn-serre’, vertelt Saskia Verhaert, communicatiemedewerker van de Plantentuin. ‘In februari-maart loopt de *expositie plantenjagers* in het Kasteel van Bouchout. De tentoonstelling is gewijd aan de botanische verzamelaars die in de 18e eeuw wereldreizen maakten om bijzondere planten en zaden te verzamelen en die hier op te kweken.’ Verhaert vergelijkt de wandelaars van de GR met die ontdekkingsreizigers, maar dan van de eigen streek. Het klinkt ons als muziek in de oren.

We vervolgen onze route door een chique villawijk met riante tuinen en bereiken de schilderachtige watermolen van Amelgem. We trotseren een pittig klimmetje en wat verderop bevinden we ons in het gehucht Amelgem. Bezienswaardig zijn de hoeves Groot en Klein Amelgem en de

OLV-Geboortekapel. De barokke kapel is open voor het publiek. De prelaat van de Abdij van Grimbergen liet de kapel in 1637 optrekken. Ze deed ook dienst als gebedshuis voor de Norbertijner monniken die op de twee nabijgelegen abdijhoeven verbleven. Langs de Amelgemstraat komen we voorbij mooie vierkante huizen die in een overstromingsgevoelig gebied liggen. Overal liggen er stapels zandzakjes en schutplanken voor de hekkens.

Ossel kasteel

We komen langs het Kasteel van Ossel dat half verscholen in het groen ligt. Volgens de 90-jarige Jan en zijn dochter Sabine werd het kasteel tot voor enkele jaren geleden nog bewoond door de *juge* (rechter) uit de adellijke familie de Molina. 'Die familie stond meer dan anderhalve eeuw in voor het behoud en onderhoud van het uitgestrekte kasteeldomein.' De kleine kern van Ossel heeft iets knus en gezelligs. Schuin tegenover de beschermde Sint-Jan-de-Doperkerk is er een typisch volkscafé. Na 10 km stappen, snakken we naar een rustpunt met een warm drankje. De tafels en stoelen op het buitenterras staan klaar, helaas is het gesloten. De wonderen zijn evenwel de wereld nog niet uit. Iets verderop staat Marleen toevallig buiten bij de zitbank aan haar woning. Ze herkent Willemien en nodigt ons uit op een kopje koffie. Ze vertelt dat ze de bank van haar tante kreeg en wandelaars er geregeld even op adem komen. Dat zorgt soms voor verrassende ontmoetingen. Wij zijn daarvan de gelukkige getuigen.

We verlaten Ossel en belanden op brede, rechte landwegen tussen weiden en akkerland. Vanop het plateau krijgen we uitzicht op de skyline van Brussel waarin de basiliek van Koekelberg en het Atomium zich duidelijk aftekenen. De stilte in de open velden wordt veelvuldig verstoord door vliegtuigen. We laten het niet aan ons hart komen, want de omgeving blijft ons verrassen, zoals het Voedselbos.

Benoit, die in Kobbegem woont en tuinier is in de Plantentuin van Meise, kocht er een lap grond. Zijn fraai aangelegde privé groentetuin vormt een groene oase in het open veld van (eetbare) bloemen, planten en bessenstruiken. Zijn vrouw richtte de vzw Tikcolibri op en op vraag van scholen maakt ze kinderen van drie tot negen jaar op een speelse manier vertrouwd met de geheimen van de natuur.

Kriekbier

Voorbij een opvallend mooie es, die als monument beschermd is, krijgen we het gele bakstenen gebouw van brouwerij Mort Subite in het vizier, dat dominant boven het gehucht Kobbegem uittorent. Vanop de straat zien we hoge koperen vaten waarin

nog dagelijks bier wordt gebrouwen, maar de beslissing over het productiecentrum ligt ver buiten Kobbegem sinds de gebroeders De Keersmaeker in 2004 hun aandelen verkochten aan Alken Maes, dat intussen is overgenomen door Heineken. Van de woordvoerder Sebastiaan De Meester vernemen we dat de huidige brouwerij vooral bekend is om het Mort Subite Kriekbier, dat enkel in Kobbegem wordt geproduceerd. 'Ons Lambiekbier met de spontane, natuurlijke gisting in open lucht wordt gerijpt op houten vaten en op die basis maken we onze kriekbieren. Daarbij maken we exclusief gebruik van Belgische krieken. Een paar jaar geleden werd Mort Subite Kriek uitgeroepen tot het beste bier ter wereld.'

Buitenpicknick

De wandelgids markeert twee eet- en drankgelegenheden. Vandaag zit het ons niet mee, want zowel het restaurant als het café 't Wit Paard aan het groene dorpsplein zijn potdicht. Blijkbaar keken ook andere wandelaars uit naar een hapje of een drankje, want ook zij picknicken op een zitbank aan de Sint-Gaugericuskerk. Erna vertelt dat dit voor haar een vertrouwde plek is. 'Een paar decennia geleden woonde ik in Zellik. Als training voor mijn bedevaart naar Compostella wandelde ik vaak vanuit Zellik naar Kobbegem en terug naar Zellik. Een uitstekende voorbereiding op mijn bedevaarttocht van 700 km, die ik in vijf weken heb afgelegd', verklaart de niet meer zo jonge Erna trots. Ze blijft gehecht aan deze streek en komt geregeld op bezoek bij haar zoon in Brussegem. Ze stapt nog probleemloos zo km. Da's kwiek!

Na het verlaten van Kobbegem vervolgen we onze route door een open landschap. De KMO-zone en windmolens laten we rechts liggen. We genieten volop van de laatste kilometers door stukken bos en groen en zijn verast dat we onverwacht snel aan de rotonde van de Assesteeweg staan, op loopafstand van Asse station. Dit is het eindpunt van onze etappe door de Brabantse Kouters. ●

Volg met deze QR-code de 8 etappes van de wandelroute.

© Grote Routepaden, Map data@ Openstreetmap Contributors

Grasmat

Een wakkere volksverteller kreeg deze maand opmerkelijke nieuwtjes door gespeeld die hij graag met jullie wil delen. Ze gingen allen over het heilige spel voetbal genaamd. Het houdt de mensen bezig.

Zo blijkt dat de grasmat van voetbalclub Anderlecht aan vervanging toe is. De club heeft geconstateerd dat ze op de huidige uitgeleefde grasmat niet zijn eigen technisch vernuftige voetbalspel kan ontwikkelen. Bon, de vaststelling kan waarheid bevatten, maar daar hebben ze dan wel lang over gedaan. Resultaat: een nieuwe grasmat, in twee fases, a rato van 1,3 miljoen euro.

Goed, dit nieuws was slechts klein bier met wat de volksverteller op een luie woensdagavond vernam, toen de aandachtige televisiekijker met een bang hartje moest afwachten of de voetbalmatch tussen Antwerp en Union wel gespeeld zou worden. Er was namelijk sneeuw voorspeld, en op een besneeuwd veld stuur je geen luxepaarden buiten. Nervous afwachten. De avond zou nog altijd een andere wending kunnen nemen.

'Reporter, wat is de toestand?', vroeg de nieuwslezer kloek vanuit zijn goed verwarmde studio. 'Wel euh, ik sta hier ter plaatse, zie blauw van de kou, en het is hier zenuwachtigheid troef. Er kan elke minuut sneeuw uit de hemel neder dalen, nog wel net op het moment dat de wedstrijd zijn beloop zal krijgen. Straf toch dat de hemel geen rekening houdt met de beginuren van een voetbalmatch?! Maar, beste sportliefhebbers, niet gevreesd, de thuisploeg heeft mij zonet persoonlijk bevestigd dat ze er alles aan doet om het terrein bespeelbaar te maken. Zo is de veldverwarming ingeschakeld? (...) Euh, pardon, veldverwarming?'

Net op deze avond, zo sprak de nieuwslezer, moeten er in onze welstellende steden duizenden mensen buiten in de kou overleven, maar beste kijkers, wees gerust: de voetbalmatch zal doorgaan, want het veld is verwarmd. Oef. En dan, in mijn eigenste warme fauteuil – het stond 3-1 voor Antwerp – kreeg ik in een flits een geniale gedachte, al zeg ik het zelf: wat als de voetbalclubs 's avonds in wintertijd nu eens de verwarming van hun grasmatten zouden aansteken zodat de daklozen hun matje kunnen uitspreiden op een verwarmde ondergrond? ●

TEKST Geert Selleslach – FOTO Stichting Straatwijs

📍 Mathis Saeys, BRIO-onderzoeker

Derde Taalbarometer Vlaamse Rand

Taaldiversiteit neemt toe

In de Vlaamse Rand worden tegenwoordig evenveel verschillende talen gesproken als in Brussel. Meer dan honderd zijn het er intussen. De groeiende taaldiversiteit is het gevolg van de verhuis van heel wat Brusselaars naar onze regio. Toch houdt het Nederlands al bij al vrij goed stand tussen al die andere talen.

TEKST Tina Deneyer – FOTO Filip Claessens

Dat en nog veel meer blijkt uit de derde Taalbarometer van de Vlaamse Rand van BRIO, het Brusselse Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum van de VUB. We vatten hem voor jou samen in vijf kernvragen.

1. Hoeveel talen worden er gesproken in de Vlaamse Rand?

Eerste opvallende vaststelling: het aantal talen dat in de Vlaamse Rand wordt gesproken, is flink gestegen. De Taalbarometer

peilde bij 2.273 bewoners van de negentien randgemeenten naar de talen die ze goed tot uitstekend spreken. Dat leverde maar liefst 104 verschillende talen op. 'De taaldiversiteit neemt dus verder toe', legt BRIO-onderzoeker Mathis Saeys uit. 'Bij de eerste Taalbarometer in 2014 telden we 75 verschillende talen, bij de tweede in 2019 waren het er 87 en nu 104. De stijging is dus fors. Als je daarbij ook rekening houdt met het feit dat deze Taalbarometer iets meer dan 200 respon-

denten minder had en de Vlaamse Rand een heel dynamische regio is, dan mag je ervan uitgaan dat die 104 talen eigenlijk nog een onderschatting zijn. De verhuisbewegingen en de verdere internationalisering die ze meebrengen, zorgen er dus voor dat op het vlak van taalsociologie de grens tussen stad en Rand geleidelijk vervaagt. Voor mensen die in Brussel werken is de Vlaamse Rand een heel aantrekkelijke woonomgeving. Wie naar de Rand verhuist, neemt ook zijn taalrepertoire mee en dus stijgt het aantal talen dat hier gesproken wordt.'

2. Wat doet dat stijgende aantal talen met het Nederlands?

Weinig, zo blijkt. 'De voorbije vijf jaar is de kennis van het Nederlands niet sterk veranderd. 65 procent van de bevrageden geeft aan dat ze goed tot uitstekend Nederlands spreken. In 2019 was dat 68,5 procent. Het Nederlands houdt dus behoorlijk goed stand, ondanks de stijgende taaldiversiteit. Het Nederlands blijft ook de dominante taal in de Vlaamse Rand. Zowel in de contacten met de gemeente, op het werk als met de burens wordt het Nederlands het vaakst gebruikt', merkt Saeys op. 'Het Frans blijft met 74 procent de meest gekende taal, al heeft het Frans wel meer dan 5 procent ingeleverd de voorbije vijf jaar. In 2019 gaf nog bijna 80 procent aan dat ze het Frans goed beheersten. Het aantal mensen dat beide talen kent, blijft dan weer stabiel. Ongeveer de helft van de randbewoners spreekt zowel goed Nederlands als Frans. De taalkennis van het Engels is licht toegenomen.'

3. Welke taal krijgen randbewoners van thuis uit mee?

Het Nederlands is nog altijd de taal die de meeste randbewoners van thuis uit meekregen. 'Meer dan een derde van de volwassen randbewoners groeide op in een gezin waar uitsluitend Nederlands werd gesproken', aldus Saeys. 'Dat cijfer blijft wel dalen. In 2014 ging het om nog bijna de helft, in 2019 om 45 procent en nu om 37,7 procent. De groep die het Nederlands en Frans als gezinstaal combineert, stijgt dan weer licht. Ook het aandeel Franstaligen blijft gestaag toenemen. Vooral de groei van het aantal *nieuwe tweetaligen* springt in het oog. In almaar meer gezinnen worden het Frans of het Nederlands gecombineerd met een andere taal in de opvoeding.'

4. Zijn er onderlinge verschillen tussen de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand?

Het antwoord op die vraag is volmondig ja. ‘De Taalbarometer werkt met een verdeling van de Rand in zeven gemeentecusters, precies omdat de ene gemeente de andere niet is. Kijken we bijvoorbeeld naar de thuistalen in de voorstedelijke gemeenten Asse, Grimbergen, Meise en Merchtem, dan zien we dat daar 53 procent thuis Nederlands spreekt. In de oostelijke faciliteitengemeenten Kraainem en Wezembeek-Oppem is dat nog maar 11 procent. Daar groeide 78 procent van de volwassenen op in een eentalig Franstalig gezin. In de commerciële gemeenten Machelen en Vilvoorde is dat maar iets meer dan 11 procent. Daar sprak een op de vijf inwoners thuis een andere taal dan het Nederlands en het Frans. De verschillen tussen die gemeentecusters zijn dus echt heel groot. Niet elke gemeentecuster kampt met dezelfde uitdagingen. Daarom is het belangrijk dat het taal- en integratiebeleid afgestemd is op de eigenheid van elke cluster.’

5. Welke boodschap heeft Vlaams minister voor de Vlaamse Rand Ben Weyts (N-VA) naar aanleiding van de nieuwe Taalbarometer?

De minister ziet niet alleen een taak voor het beleid in dit hele verhaal, maar ook voor de Vlamingen. ‘We mogen als samenleving niet aanvaarden dat nieuwkomers zich niet aanpassen. Maar we moeten ook naar onze eigen rol kijken. Veel Vlamingen vinden het op korte termijn gemakkelijker om Frans te spreken met nieuwkomers. Dat wrekt zich op lange termijn. In de komende jaren komt er voor het eerst een Totaalplan Nederland en een van de centrale boodschappen zal zijn: iedereen moet aan de bak. De overheid kan de *ontnederlandsing* niet alleen stoppen; daar hebben we iedereen voor nodig. Een Franstalige kan nu misschien even een *gênant* moment meemaken aan het gemeenteloket waar men op het Nederlands hamert, maar dat is snel vergeten als hij voor de rest in het dagelijkse leven toch overal Frans kan praten in de Vlaamse Rand. Wij Vlamingen moeten meer bewust zijn van onze eigen rol, op elk moment.’ ●

Meer geld naar de Rand

- Op het 4,18 ha grote Keelveld in Koningslo, dat aangekocht werd door Vilvoorde, is gestart met het aanplanten van 11.300 bomen. Het creëert een verbinding tussen het Tangebeekbos, het Domein Drie Fontein en het Begijnbosdal. De Vlaamse overheid steunt het project met 600.000 euro. In Vlezenbeek investeert Vlaanderen 78.772 euro om 1,28 ha **extra groen** aan te leggen. Het betreft een gebied langs de Vleze waar het opgehoogde gedeelte weggehaald wordt zodat de rivier terug in haar oorspronkelijke winter- en zomerbedding kan vloeien.
- Tijdens de bespreking van de **beleidsnota 2024-2029** over de Vlaamse Rand in de commissie van het parlement juicht Hans Vanhoof (N-VA) de significante verhoging van **structurele middelen** voor de Rand toe. Omdat deze middelen echter niet volstaan vraagt hij Vlaamse en federale ministers om hun verantwoordelijkheid op te nemen om de historische achterstand van de regio op vlak van onderwijs, welzijn, omgeving en mobiliteit weg te werken.
- Ook Peter Van Rompuy (cd&v) is tijdens de bespreking positief over de **groei en verbreding van de middelen** tot gemeenten buiten de Rand. Hij vindt dat het thema werk in de beleidsnota onderbelicht blijft en wijst erop dat de Rand over heel wat bedrijventerreinen beschikt die niet aan de hedendaagse normen voldoen. Er moet ingezet worden op reconversie.
- Hans Bonte (Vooruit) vindt het essentieel dat er vanuit het Randbeleid een vorm van **hefboomeffect** ontstaat naar andere Vlaamse beleidsdomeinen zodat die meer aandacht hebben voor ‘de snelle en spectaculaire manier waarop deze regio transformeert’. Andere Vlaamse ministers moeten overtuigd worden ‘dat dringend moet worden ingegrepen in maatschappelijke, demografische en economische processen in de Rand’.
- Om de problemen van de Vlaamse Rand echt aan te pakken moeten er volgens Aimen Horch (Groen) voldoende middelen worden voorzien en de regio als **centrumregio** worden erkend. Hij betreurt dat de Vlaamse regering niet ingaat op de vraag voor een centrumregio van het Toekomstforum. Horch heeft ook kritiek op de besparing op het Plan Samenleven dat vanaf 2026 geen middelen meer krijgt.
- In een motie pleit het Vlaams Belang voor een herziening van het Randbeleid ‘om de Rand Nederlandstalig en Vlaams te houden’. Men wil onder meer beperkingen op de aankoop en verhuur van woningen aan **derdelanders** en een verstrenging en uitbreiding van de inburgeringsplicht. De motie werd verworpen.
- In zijn reactie laat minister Ben Weyts (N-VA) weten dat een migratiestop, waarvoor het Vlaams Belang pleit, niet binnen de scope van het Randbeleid valt. ‘Dat betekent niet dat er geen stappen worden ondernomen om de Vlaamse Gemeenschap te versterken. Zo wordt er creatief naar oplossingen gezocht onder meer met Wonen in Eigen Streek (WIES). Wat de erkenning van de Rand als centrumregio betreft wijst hij erop dat hierdoor andere gemeenten minder middelen zouden ontvangen wat onderhandelen zeer moeilijk maakt. Hij is daarom tevreden met het **Randfonds** ‘dat in deze legislatuur over veel meer middelen zal beschikken.’ ●

TEKST Luc Vanheerentals – FOTO Filip Claessens

‘Zwaar maar ook mooi’

‘De job van burgemeester is tegelijk mooi en bijzonder zwaar, met grote verantwoordelijkheden. Er komt veel op je af en het stopt nooit. Maar ondanks de harde commentaren op sociale media is het ook een heel mooie job.’ Dat zegt Marc Snoeck (70), voormalig burgemeester van Halle.

TEKST Luc Vanheerentals - FOTO Filip Claessens

⤴ Marc Snoeck - Halle

Als burgemeester kan je op het terrein het verschil maken en zaken ten goede veranderen. Door de nabijheid was ik ook steeds liever lokaal actief dan als parlementair? Aan het woord is Marc Snoeck (Vooruit), die de vorige legislatuur burgemeester was van Halle. Zijn partij werd na de gemeenteraadsverkiezingen van 13 oktober 2024, ondanks een winst van twee zetels, naar de oppositie verwezen door N-VA en cd&v. Snoeck is vanaf 1982 politiek actief in Halle. Eerst zetelde hij als OCMW-raadslid en sedert 1988 maakt hij onafgebroken deel uit van de gemeenteraad. In de periode 2012-2018 was hij eerste schepen en nadien burgemeester. Hij kijkt tevreden terug op de realisaties tijdens de voorbije legislatuur.

Waar is de burgemeester content over?

‘Op het vlak van infrastructuur bouwden we een nieuw politiekantoor en werden de bibliotheek, het historische stadhuis en de Sint-Rochuskerk verbouwd en gerenoveerd.

We introduceerden nieuwe vormen van participatie zoals het burgerbudget en *Idee zoekt Stad*. Burgers konden voorstellen doen, waarvan we er verschillende gerealiseerd hebben. In de nasleep van de Black Lives Matter-beweging werd ook een participatieproject opgestart rond het beeld van Leopold II in het stadspark. Het resulteerde in de beslissing om dat van zijn sokkel te halen en te voorzien van digitale informatie over de kolonisatieperiode. Een ander koloniaal standbeeld - de Witte Neger - werd met klimop groener gemaakt. We hebben ook sterk ingezet op de taalkennis met initiatieven zoals *buddy's* en *Allo Nederlands*, waarbij nieuwkomers tijdens activiteiten in groep Nederlands praten. Voor het probleem van de overstromingen in de binnenstad werd, naast kleine maatregelen, een structurele oplossing uitgewerkt met een groot bufferbekken onder parking De Gooikenaar aan de Ninoofsesteenweg, waarvoor eerstdaags de aannemer zal worden aangesteld.’ Om de toename van grote bouwprojecten

beheersbaar te maken, keurde de gemeenteraad in 2020 een bouwpaauze van twee jaar goed voor nieuwe meergezinswoningen en verkavelingen. Bedoeling was in die periode richtlijnen vast te leggen over wat waar nog gebouwd mocht worden. Na een klacht

“ Als burgemeester kan je op het terrein het verschil maken en zaken ten goede veranderen.

van enkele bouwpromotoren werd deze beslissing door gouverneur Jan Spooren vernietigd. ‘Vervolgens namen we drie nieuwe maatregelen om de bouwwoede af te remmen. Samen met Sint-Pieters-Leeuw, Beersel en de provincie werd een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt waarin bijvoorbeeld gestipuleerd is dat er enkel binnen een straal van 500 meter rond het station meergezinswoningen kunnen worden gebouwd. We creëerden ook een kwaliteits-

kader met normen waaraan opgedeelde woningen in een bestaand gebouw moeten voldoen, en voerden een bouwbelasting in voor grote projecten'. Snoeck betreurt 'dat de bouw van nieuwe sociale woningen zo traag vordert.'

Corona en carnaval

Corona had een stevige impact op de stad. 'Begin maart 2020 was er veel onduidelijkheid over corona en de gevolgen. Er mochten nog wel activiteiten in openlucht doorgaan. Maar wat met carnaval Halle? Ik belde naar de gouverneur om te vragen wat ik moest doen met carnaval, maar hij wist het ook niet. Ik weet hoe hevig hier carnaval wordt gevierd, maar ik heb mijn verantwoordelijkheid opgenomen en in overleg met de voorzitter van organisator Halattraction heb ik toen beslist om carnaval af te gelasten, als eerste burgemeester in meer dan 100 jaar! Ook het jaar nadien kon carnaval niet doorgaan. Er stonden al een groot aantal kermiskramen opgesteld. Omdat dit rechtstreeks de broodwinning van die mensen raakte, was het een heel moeilijke beslissing, maar ik heb ook de kermis afgelast. Dat heeft toen veel protest uitgelokt en mij een aantal slapeloze nachten bezorgd, maar achteraf had iedereen begrip voor de maatregelen.' Halle organiseerde nadien de vaccinatie in het sportcentrum De Bres en wanneer de

sterftcijfers in de drie private rustoorden sterk opliepen, schakelde Snoeck in overleg met het Agentschap Wonen *Artsen zonder Grenzen* in.

Tunnels en stadsvernieuwing

De voormalige burgemeester is tevreden over de relatie met de Vlaamse overheid tijdens zijn ambtsperiode. 'Heel belangrijk voor de mobiliteit in Halle is de ondertunneling van de drie kruispunten met verkeerslichten op de A8. Het is een vraag die het stadsbestuur al meer dan twee decennia stelt. Het project werd uiteindelijk opgenomen in het Vlaams regeerakkoord, er is een werkvennootschap voor aangesteld en geld voor voorzien, weliswaar onvoldoende om het volledige project te realiseren.' Snoeck is ook tevreden met de 2,75 miljoen euro die de Vlaamse overheid vrijmaakt voor het stadsvernieuwingproject De Bres dat de bouw van een nieuw sportcomplex omvat, een park, een parkeergebouw en het openleggen van de Zenne. Net als de andere burgemeesters uit Halle-Vilvoorde staat Snoeck aan de klaagmuur omdat de Vlaamse regering de stad onvoldoende financiële middelen ter beschikking stelt om alle uitdagingen aan te kunnen pakken. 'Als Turnhout erkend is als centrumstad, dan is het de vraag waarom dat niet met het gelijkaardige Halle gebeurt.' ●

FR Lourde mais très belle

'La fonction de bourgmestre est à la fois très belle et particulièrement lourde, avec de grandes responsabilités. On est confronté à beaucoup de choses et cela ne s'arrête jamais. Mais malgré les commentaires acerbes sur les réseaux sociaux, c'est aussi un très beau métier.' C'est ce qu'affirme Marc Snoeck, ancien bourgmestre de Halle. 'En tant que bourgmestre, on peut effectivement réaliser des changements pour le mieux. En raison de la proximité, j'ai toujours préféré être actif au niveau local plutôt qu'en tant que parlementaire.' De quoi se souvient-il avec satisfaction? Quels ont été les moments difficiles? Et qu'a-t-il pu mettre en place?

MIDDENIN

Tuinprincipe 11

We maken van de gelegenheid gebruik om onze winterse tuin aan een grondig en ondergronds onderzoek te onderwerpen. Inderdaad, wij leven dan wel grotendeels boven op die bodem, maar denk vooral niet dat het leven onder het maaiveld helemaal stilvalt in de winter. Straffer nog: het is een cruciale periode voor het onzichtbare leven onder onze voeten.

Nu is de grond het meest onderhevig aan grillige weersomstandigheden: het regent, het is koud, het is warm, het vriest al eens (een beetje). Daardoor gaat ondergronds leven migreren in de bodem. Vooral regenwormen, maar bijvoorbeeld ook aaltjes, springstaarten en amoeben verplaatsen zich verticaal naargelang we koud, warm, droog of nat weer krijgen. Ze maken gangen waarlangs water en lucht de diepere lagen indringen, en waarlangs plantenwortels makkelijk kunnen doordringen.

Met de wisselende temperaturen gaat de bodem bewegen en vormen zich krimp- en andere scheuren. Opnieuw maken ze de ruimte vrij voor plantenwortels, maar ook voor ondergronds leven zoals schimmels en bacteriën. De bodem vult zich vol met leven en dat is nodig om planten beter te laten groeien. Er bestaat een intense samenwerking tussen dat ondergrondse leven en de planten, en dat houdt de volledige leefgemeenschap gezond. Ze zorgen voor elkaar. Bacteriën en schimmels nemen nutriënten, mineralen en water op uit de bodem. Die geven ze door aan de planten. Planten geven dan weer suikers en wortelafschelingen (exsuvaten) af aan de schimmels en bacteriën waardoor die beter groeien en meer soorten bevatten.

Met al dat leven ontstaat een gezonde bodem die daar bovenop een goede samenwerking ontwikkelt. Die is nodig om bij droge of natte weersomstandigheden perfect alle soorten te laten overleven. Door de tuin met rust te laten, stel je het bodemleven in staat om zich optimaal te ontwikkelen. En een gezonde bodem levert gezond fruit en groenten, met gezonde wilde planten en dieren die er de tijd van hun leven hebben. ●

TEKST Herman Dierickx

Ode aan de alledaagse zwarte vreugde

When We See Us in Bozar focust op een eeuw zwarte figuratieve schilderkunst zonder dat het trauma en de westerse blik in de weg zitten. We zien zwart Afrika terwijl het leest, op de bus wacht of danst in een club. Curator Tandazani Dhlakama is blij dat de expo ook buiten het Afrikaanse continent aanslaat.

TEKST Tom Peeters – FOTO An evening in Mazowe, Kudzanai-Violet Hwami (2019)

When *We See Us* was voor het eerst te zien in het Zeitz Museum of Contemporary Art Africa (MOCAA) in Kaapstad. In Bozar staat de ambitieuze expo onder de hoge bescherming van koningin Mathilde, die ook al langsliep in Zuid-Afrika tijdens het Belgische staatsbezoek in 2023. Dhlakama kan zich die passage nog levendig herinneren. ‘Samen met hoofdcurator Koyo Kouoh mocht ik het koningspaar rondleiden. We hadden maar een halfuurtje, maar omdat ze van kunst houden – ik begrijp dat jullie koning zelf schildert – zijn ze iets langer gebleven. Omdat onze werelden historisch verstrengeld zijn, was het interessant om stil te staan bij enkele Congolese kunstenaars.’

De alledaagse dag

Sociaal-politieke aspecten en kolonialisme komen aan bod, maar de expo focust er niet op. ‘We willen niet wegstappen van het verleden, wel een alternatief narratief bieden over *blackness*. Het witte perspectief en het zwarte trauma staan niet langer centraal. Alles gebeurt in een maatschappelijke context. Terwijl er lijden was en revoluties plaatsgrepen, gingen zwarte mensen ook gewoon naar de kapper en naar de dansclub. Steve Biko associëren we met raciale pijn en verzet, en hij werd brutaal vermoord door het apartheidsregime. Maar de Brits-Nigeriaanse Esiri Erheriene-Essi schildert hem op het

verjaardagsfeestje van zijn nicht. Waarmee ze, net als de expo, aangeeft dat *blackness* meerdimensionaal en dynamisch is.’

Na Kaapstad was *When We See Us* te zien in het Zwitserse Bazel en na Brussel reist de expo door naar Stockholm. ‘Het was cruciaal om de expo op Afrikaanse bodem te maken en daarna te laten reizen’, vervolgt Dhlakama, die vooral de selectie van de werken en de artiesten een uitdaging vond. ‘Als we elke

“ **Terwijl er lijden was en revoluties plaatsgrepen, gingen zwarte mensen ook gewoon naar de kapper en de dansclub.**

Afrikaanse kunstenaar die we belangrijk vonden een plekje gaven, hadden we drie gebouwen nodig. We moesten onze longlist inperken door ons rigoureuze aan de gekozen thema’s te houden.’ In Bozar worden zo in totaal 150 werken van een 120-tal kunstenaars opgedeeld in zes categorieën: het alledaagse, (feest)vreugde, rust, sensualiteit, spiritualiteit, en triomf en emancipatie.

Verskillende generaties

Tijdens de prospectie spraken de curatoren hun uitgebreide netwerk aan en bezochten ze o.a. kunstscholen in Oeganda en Ghana,

maar ook op Haïti. ‘We vulden het begrip Afrika op een zo breed en inclusief mogelijke manier in, met niet alleen kunstenaars uit het Afrikaanse continent maar ook uit de diaspora. Zo bezochten we Wilfredo Lam in Cuba en Zéh Palito in Brazilië, maar ook kunstenaars in Guadeloupe. Koyo grapte voortdurend dat als je het zo bekijkt ook de VS een Afrikaans land zijn.’

Hoewel de curatoren geen volledigheid nastreefden, was het wel de bedoeling een hele eeuw te overschouwen. De oudste kunstenaar op de expo werd geboren in 1888, de jongste in 1999. De werken zelf dateren van de vroege jaren 1930 tot 2023. Dhlakama: ‘Tijdens onze research lasen we voortdurend over deze of gene hippe nieuwe Afrikaanse kunstenaar, maar als je het hebt over pakweg Amoako Boafa of Gideon Appah, allebei jonge Ghanese talenten, dan moet je het ook over de oudere generatie hebben, over Ablade Glover of Bruce Onobrakpeya, allebei negentigers. Het was onze job om de eigentijdse kunstgeschiedschrijving over Afrika, die we oppervlakkig vonden, uit te rekken, zodat bezoekers de huidige kunstmarkt in een historisch perspectief konden plaatsen.’

De titel van de expo is een knipoog naar *When They See Us*, de dramaserie van regisseur Ava DuVernay. ‘We hebben de *They* uit haar traumatisch verhaal over systemisch racisme in New York vervangen door *We*,

omdat de expo gaat over hoe we onszelf zien als zwarte mensen. Je ziet ons wachten op de bus, verliefd worden, naar de bioscoop of een dansclub gaan, kortom de gewone dingen doen die ieder ander mens op deze planeet doet. Samen zie ik het als een koor van stemmen, die van overal komen, en als je goed luistert, hoor je dezelfde onderwerpen terugkomen.'

Stoer en optimistisch

De link tussen de zes thema's is dat ze elk op hun manier staan voor een manifestatie van alledaagse vreugde en geluk, als tegengif voor de dramatiek en exotiek waarmee het Afrikaanse continent de voorbije eeuw te vaak in beeld werd gebracht. 'Binnen elk thema tonen we vergelijkbaar werk van kunstenaars uit verschillende generaties. Zelf was ik onder de indruk van de inter-generatiele conversatie tussen Tshabalala Wangari Mathenge uit Kenia en Henry Taylor uit de VS. Als je voor hun schilderijen staat, word je aangestaard door prachtige, soms weelderige dames waar enorm veel kracht van uitstraalt. Op schilderijen uit de Europese renaissance zie je vrouwen vaak wegstaren, hier staren ze stoer, soms zelfs wat brutaal terug.'

Er gaat ook een aanstekelijke vreugde uit van *Obama Revolution*, een kleurrijk werk uit 2009 van de Congolese kunstenaar Chéri Cherin. 'Het is een van de populairste schilderijen van Barack en Michelle Obama. Een conversation piece, met al die wereldleiders rond de wuivende Obama's. Je kan er naar blijven kijken.' Op maat van het thema triomf en emancipatie ademt het doek een optimisme uit waar we tegenwoordig alleen maar met nostalgie naar kunnen terugkijken. ●

9 FEB TOT 17 AUG

When We See Us.

Een eeuw pan-Afrikaanse figuratieve schilderkunst

Brussel, Bozar, www.bozar.be

De pianotrip van een muzikale nomade

Na omzwervingen in Spanje, Panama en Nederland woont pianist Manuel Sanguino intussen vier jaar in Brussel, maar je komt hem tegenwoordig ook opvallend vaak in de Druivenstreek tegen. Op een aperitiefconcert in Overijse speelt hij zijn master recital.

TEKST Tom Peeters

Manuel Sanguino (26) is geboren in de Dominicaanse Republiek, maar begon in Spanje muziek te spelen. Eerst saxofoon en, na zijn terugkeer naar Latijns-Amerika, piano. Hij kreeg er een studiebeurs om in Panama masterclasses te volgen bij Danilo Pérez, de gevierde pianist uit de ensembles van Dizzy Gillespie en Wayne Shorter.

'Ik had niet genoeg aan de saxofoon', zegt hij in een Brusselse bar. 'Ik ben altijd een nieuwsgierige jongen geweest. Toen ik ergens een elektrische piano had gevonden, ben ik noten beginnen zoeken, waarna melodietjes ontstonden. In het bijzonder was ik geïnspireerd door de pianoconcerto's van Beethoven.'

Les krijgen, les geven

Sanguino stamt nochtans niet uit een artistieke familie. 'Wanneer de andere jongens gingen voetballen, luisterde ik naar muziek. Niet alleen naar klassiek, maar ook naar jazz, pop, rock, zelfs hiphop. The Köln Concert van jazzpianist Keith Jarrett is een van mijn favoriete opnames.' Omdat hij er familie had, trok zijn vader met hem naar Nederland, waar de kans op een carrière groter was dan in Latijns-Amerika. Daar won hij verschillende muziekconcoursen, en volgde hij les aan talentacademies in Utrecht en Amsterdam. 'Na mijn bacheloropleiding wilde ik ergens anders naartoe. Het past bij mijn nomadische persoonlijkheid. Ik had al eens een toffe les gehad van Daniël Blumental, en ben bij hem aan het conservatorium van Brussel gaan studeren. Daarna kwam ik bij Piet Kuijken terecht.'

Intussen geeft hij zelf les aan de Academie voor Podiumkunsten Overijse (APKO). 'Ik kreeg een opdracht van 15 uur aan de afdeling in Hoeilaart en Tervuren en geef vooral les aan jonge kinderen in kleine groepjes. Dat was even wennen, want vroeger gaf ik alleen privéles. Ik vind het een leuke uitdaging om

in te spelen op de verbeeldingskracht van de kinderen. Bij Broeder Jacob laat ik dan een kind de melodie spelen, een ander de tekst zingen en nog een ander observeren en feedback geven. Zo vervul je meer de rol van coach of moderator dan van leerkracht.'

Contrasten

Op het aanstaande aperitiefconcert in Overijse speelt Sanguino de muziek die hij ook op de recital van zijn masteropleiding bracht. 'De stukken van Schumann en Prokofiev ken ik heel goed. Schumann is een van mijn lievelingscomponisten. Zijn Kreisleriana wilde ik al heel lang spelen. Het is gebaseerd op een personage uit een roman van E.T.A. Hoffmann, een gek figuur die karakterieel alle kanten uitgaat. De muziek schetst die contrasten, van onrustig naar sentimenteel en intiem.' De zevende sonate van Prokofiev is dan weer iets totaal anders. 'Het is een oorlogssonate gebaseerd op de strijd bij Stalingrad tijdens de Tweede Wereldoorlog. De muziek klinkt veel minder lyrisch en melodisch dan bij Schumann. Maar ook die percussieve, erg krachtige muziek met veel scherpe contrasten is super tof om te spelen.'

De stukken van de Duitse en Russische grootmeesters worden aangevuld met een werk van de Spaanse componist Enrique Granados. 'Dat is gebaseerd op *Los magos enamorados*, een opera waar hij een piano-versie van heeft gemaakt. Het gaat over twee geliefden, waarvan de jongen uiteindelijk sterft, en dat hoor je op het einde van het intense stuk. Kortom, een spectaculair en gevarieerd programma, dat je op een muzikale reis neemt langs verschillende landen en stijlen.'

Een beetje zoals de loopbaan van Sanguino zelf, die zich op het podium steevast zegt in te leven in zijn stukken. 'Als ik Beethoven speel, wil ik Beethoven zijn. Ik kan niet anders. Zo word je ook een beter concertpianist. Voor jonge muzikanten als ik liggen hier trouwens best veel kansen. Die moet ik grijpen om ervaring op te bouwen en mijn droom na te streven om in zoveel mogelijk concertzalen en orkesten te spelen.' ●

ZO - 2 FEB - 11.00

Manuel Sanguino
aperitiefconcert

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

Nieuwe stadswijk en ziekenhuis voor Vilvoorde

Ooit al gehoord van de CAT-site? Als inwoner van de Vlaamse Rand heel misschien, maar dan woon je wellicht in de buurt van Vilvoorde.

De CAT-site is een terrein van 55 ha, waarvoor men al decennia naartig een oplossing zoekt. Een gedeelte van de site was het parkeerterrein van de vroegere Renault-fabriek.

TEKST Luc Vander Elst – FOTO Filip Claessens

De CAT-site ligt achter het station van Vilvoorde, tussen het spoor, de Luchthavenlaan, de Woluwelaan en de Machelen-Vilvoordelaan, grotendeels in Vilvoorde, deels in Machelen. CAT werd in 1957 als transportbedrijf opgericht door Renault. Het vestigde zich vanaf 1970 in België. In 1997 sloot de Renault-fabriek haar deuren en in de slipstream van Renault verlieten ook andere bedrijven, zoals CAT, de regio. Wat achterbleef is een enorme vlakke, sterk vervuilde, met veel verharding en nogal wat overstromingsproblemen.

Jan Verheyen, woordvoerder van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM): ‘De CAT-site is een *brownfield*, verwaarloosd, onderbenut en zo sterk aangetast of vervuilde dat alleen structurele oplossingen de site weer bruikbaar kunnen maken. Voor zulke sites kan de Vlaamse overheid *brownfieldconvenanten* afsluiten en dat is in 2012 gebeurd voor ongeveer 27 hectare van de Vilvoordse CAT-gronden. Zo’n convenant omschrijft hoe de site kan worden herontwikkeld en welke realisaties kunnen leiden tot economische, sociale en

ecologische meerwaarde. Alle betrokkenen maken duidelijke afspraken over de herontwikkeling van de site.’

Ondertekend in 2012 en het convenant stelt dat ‘de eerste investeringen starten in 2013’. Dan zou je denken dat het vlot moet gaan. Niet voor de CAT-site, want de ambities van sommige partners lagen blijkbaar heel ver uiteen en andere partners stapten pas later in het verhaal. Dat zorgde voor veel vertraging.

Nieuwe stadswijk

Ruim tien jaar na het convenant en 27 jaar na de sluiting van Renault Vilvoorde is er nu een masterplan voor de CAT-site, waarin alle betrokkenen zich kunnen vinden. Het project kreeg meteen ook een nieuwe naam: Salyx. Tik Salyx in op het internet en je komt maar bij één site uit: die van MG Real Estate. Dat is de projectontwikkelaar die 43 ha gronden overkocht in 2015 en sindsdien hemel en aarde beweegt om de site zo snel mogelijk te kunnen ontwikkelen, liefst op een zo lucratief mogelijke manier uiteraard. Na jaren breedvoerig overleg is er sinds eind 2023 dus een

masterplan, uitgewerkt door studie bureau BUUR (Sweco) en goedgekeurd door alle partijen. Op de CAT-site komt een nieuwe stadswijk met 2.500 woningen, een evenementenhal, scholen, kinderopvang, horeca, winkels, kantoren, sportinfrastructuur, een nieuwe VDAB-campus en – vooral – een nieuw ziekenhuis.

Gunther Coppens, provinciaal gedeputeerde voor ruimtelijke planning: ‘De gemengde invulling vind ik een goede keuze. Het masterplan geeft de grote lijnen aan. Bij de concrete realisatie zal er zeker nog worden gedebatteerd over de juiste invulling. De wooneenheden komen bijvoorbeeld in ‘appartementenblokken’. Maar hoe hoog die moeten worden, zal nog voer voor discussie zijn. Wat we in Vilvoorde creëren, kan immers een precedent zijn voor wat er later elders wordt uitgewerkt. Daar moeten we dus zeer goed over nadenken. Maar ik wil er tijdens de zes jaar van mijn legislatuur met de CAT-site in elk geval sterk op vooruitgaan.’

Annelies Van der Donck, programmaregisseur voor de stad Vilvoorde: ‘De stad vindt aantrekkelijk wonen in een stationsomgeving belangrijk en wil mee ijveren voor betaalbare woningen. Inzake nieuwe werkgelegenheid mikt men op bijna vierduizend nieuwe arbeidsplaatsen. Er komt ook behoorlijk wat ruimte voor groen en water met een groot park langs de spoorweg en eentje rond de Trawool die opnieuw zal worden opengelegd. Aan leefbaarheid is dus zeker voldoende aandacht besteed.’

Ziekenhuis

Ook het AZ Jan Portaels heeft al lang zijn oog laten vallen op de site. Het nieuwe ziekenhuis zal ongeveer 30% kleiner zijn dan het huidige. Men mikt immers meer op daghospitalisatie en minder op lange verblijven. De bouw van het nieuwe ziekenhuis kan wellicht de eerste echte realisatie worden op de CAT-site. Het AZ Jan Portaels hoopt dat het kan openen in 2026. Het ziekenhuis zal op de nieuwe locatie in elk geval veel beter bereikbaar zijn met het openbaar vervoer dan op de huidige locatie.

Vlak bij het station van Vilvoorde en de

EN New urban district and hospital for Vilvoorde

If you live anywhere near Vilvoorde, you may well be familiar with the CAT site, a 55-hectare area of land behind the station that has been the subject of development plans for decades. Part of the site used to be the parking area for the former Renault factory. This site is now the focus of a master plan for a new urban district featuring 2.500 homes, an event hall, schools, childcare, hospitality and retail outlets, offices, sports amenities, a new VDAB-campus, and a hospital. Yet, key challenges remain, including addressing serious contamination problems and ensuring effective water management.

halte van de Lijn zou de site inderdaad het makkelijkst bereikbaar moeten worden via het openbaar vervoer. De invulling met gemengde functies, zoals wonen, werken, gemeenschapsvoorzieningen en horeca, is dus zeker een juiste keuze voor deze strategisch heel waardevolle plek. Het doel is in elk geval om ook het autoverkeer te beperken tot maximaal 30% van de verplaatsingen van en naar de site. Maar laat ons niet vergeten dat de naburige Woluwelaan en Luchthavenlaan geëerde invalswegen zijn voor autoverkeer en dat de CAT-site op minder dan 2 km van de E19 en op amper 4 km van de Ring ligt. Dat kan verleidelijk zijn voor extra autoverkeer. Het beperkte aantal parkeerplaatsen bij Salyx moet mensen ertoe verleiden om toch voor het openbaar vervoer te kiezen.

Als het ziekenhuis hoopt op een vrij snelle realisatie, dan ligt dat anders voor de rest van de site. Van der Donckt: 'We spreken hier over een toekomstgericht project voor de komende twintig jaar. De invulling zal dan ook in fases plaatsvinden.' Coppens: 'Hier en daar moet de bestemming van de terreinen nog worden aangepast met een ruimtelijk uitvoeringsplan. Zelfs zonder bezwaarprocedures nemen zulke aanpassingen al snel twee jaar in beslag.'

Zware verontreiniging

Er liggen evenwel nog een paar uitdagingen in het verschiet. De hoogspanningslijn die over het gebied loopt, wordt ondergronds gebracht en de site heeft nood aan voldoende capaciteit om water op te vangen. Daar kunnen de ongeveer 6 ha open ruimte in het nieuwe masterplan voor zorgen. Maar

ook de ruimte die de Woluwe en de Trawool krijgen en de ontharding van grote delen van het terrein zullen daarvoor bepalend zijn. Het gebied is immers heel overstroomingsgevoelig en naarmate er opnieuw meer bebouwing komt – en dus meer verharding – zal de waterdruk weer toenemen. Daar zal elk bouwproject rekening moeten mee houden.

En dan is er nog de historische vervuiling. Verheyen: 'De site werd van 1950 tot 1973 gebruikt als stortplaats en is daardoor, en door de industriële activiteiten die er tot het einde van het vorige millennium plaatsvonden, zwaar vervuild. Renault Industrie Belgique nv kreeg in 2010-2011 vrijstelling voor de historische verontreiniging van voormalige storten en moet dat dus niet saneren. Het bedrijf dat de terreinen overnam in 2015, erfde die vrijstelling over.'

De Vlaamse overheid (OVAM) staat dus in voor de sanering. Uiteraard heeft een gespecialiseerd studiebureau de vervuiling grondig bestudeerd en geanalyseerd. Zoals dat wel vaker gebeurt, koos Vlaanderen voor de minst dure oplossing. Een gedeelte van de verontreiniging blijft gewoon in de grond zitten en wordt veilig afgedekt. Om blootstelling tegen te gaan, wordt een isolatielaag aangebracht. De eerste fase van de saneringswerken is inmiddels achter de rug en heeft Vlaanderen 15,73 miljoen euro gekost.

'De site volledig saneren en de vervuiling volledig weghalen zou met het oog op de lange termijn natuurlijk de beste oplossing zijn, maar dat zou wellicht meer dan het drievoudige gekost hebben. De kosten lopen nu al erg op voor de ontwikkelaar en die zal zijn kosten zeker doorrekenen aan de latere

kopers of gebruikers', zegt Coppens.

De hogere kostprijs van een volledige sanering – waar ook Vilvoorde voorstander van was – was nochtans te verantwoorden voor een site waar in de toekomst duizenden mensen gaan wonen, werken, sporten of onderwijs volgen. De isolatie en de afdekking van de verontreiniging wordt gedurende 30 jaar gemonitord. Leg die termijn naast de 15 tot 20 jaar waarin de site gefaseerd zal worden gebouwd dan mogen daar toch vragen bij gesteld worden. We bouwen een volledig nieuw stadsdeel dat daar voor heel lange tijd blijft. Is het dan niet kortzichtig om de bestaande verontreiniging daar voor heel lange tijd in de ondergrond te laten zitten? De afgedekte en geïsoleerde verontreiniging kan bovendien nog een en ander hypotheke- ren. Bij de bouwactiviteiten bijvoorbeeld al, maar het is ook de bedoeling dat de CAT-site geen fossiele brandstoffen meer gebruikt. Een warmtenet of geothermie kunnen mooie alternatieven zijn, maar in de ondergrond boren wordt dan wellicht een heikel punt.

Strategische plek

De CAT-site is in de wijde omgeving de meest strategische plek om een volledig nieuwe stadswijk te bouwen. Een mengeling van wonen, werken en gemeenschapsvoorzieningen is ideaal op deze goed bereikbare plek. Het heeft lang geduurd, maar het masterplan wijst nu wel de juiste richting aan en streeft naar een mooi evenwicht. We kunnen maar hopen dat mogelijke problemen met de waterhuishouding en het deels laten zitten van de verontreiniging er op de lange termijn geen donkere schaduwen over werpen. ●

PODIUM

THEATER

Klink

Bruno Vanden Broecke

DO - 6 FEB - 20.30

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR - 28 FEB - 20.30

Sint-Genesius-Rode,

GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

VR - 7 FEB - 20.30

Long Day's Journey into Night

Eugene O'Neill/Koen Van Kaam & Jorgen Cassier/Zuidpool

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

Overal zit mens.

Een moordfantasie

Tom Van Dyck

VR - 7 FEB - 20.30

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

ZA - 22 FEB - 20.15

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO - 12 FEB - 20.30

Jackie

Theater Malpertuis/Lien Wildemeersch

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO - 13 FEB - 20.00

Ganz Allein

Els Dottermans

Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma,

02 371 22 62

VR - 14 FEB - 20.15

Schopenhauer

Stefaan Van Brabant &

Damiaan De Schrijver

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR - 14 FEB - 20.30

Thanks for Being Here

Ontroerend Goed

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO - 20 FEB - 20.30

De Perzen.

Triomf van empathie

Chokri Ben Chikha/NTGent &

Action Zoo Humain

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO - 20 FEB - 20.30

Van den vos die amoc maecte

Leue, Coucke, Fockety, Paulussen & Leemans

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR - 21 FEB - 20.30

Gryse

Het Eenzame Westen

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

21 EN 22 FEB - 20.00

Don Quijote.

Een slag van de molen

Toneelgroep Reintje

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

WO - 26 FEB - 19.30

L'Uomo Teatrale

De Ruiters

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

WO - 26 FEB - 20.30

Laurie & Lou

De Hoe

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO - 27 FEB - 20.00

Qui cherche, die vindt

Ras El Hanout & KVS

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR - 28 FEB - 20.00

Gambling Game

Skagen

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

KIDS

1 EN 2 FEB - 10.30, 13.30, 16.00 EN 16.15

Plop Show. Samen kamperen

Studio 100

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO - 2 FEB - 11.00 EN 14.30

Prrrrt prrrt flap flap (+3j)

Maas theater en dans

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA - 8 FEB - 15.00

Naaf (+6j)

Tal en Thee

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

20 jaar kapitein, 20 groentjes (3-9j)

Kapitein Winokio

ZA - 8 FEB - 15.00

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

ZO - 16 FEB - 15.00

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO - 9 FEB - 10.30

Alex, de jongen die koning zou worden (+6j)

jeugdfilm

Kraainem, GC de Lijsterbes,

02 721 28 06

🕒 Schopenhauer (14/2)

ZO - 9 FEB - 10.30

Vos en Haas redden het bos (+4j)

familiefilm

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

ZO - 9 FEB - 15.00

Jupi (+3j)

Deschonecompagnie & Il Gardellino

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO - 16 FEB - 15.00

Broemmm (2-6j)

Ellen Smets

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

WO - 19 FEB - 15.00

Loopneus (6m-4j)

De Spiegel

Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma, 02 371 22 62

VR - 21 FEB - 19.00

Ondersteboven (+6j)

Collectief Sans Soucis

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA - 22 FEB - 19.00

EXIT (+7j)

Circumstances

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

22 EN 23 FEB - 11.00 EN 14.00

Tapis Partie (0-3j)

Katrien Oosterlinck

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO - 23 FEB - 14.00

Kleuterhappening

Ruisbroek, Sporthal A.J. Braillard,

02 371 22 62

HUMOR

ZA - 1 FEB - 20.00

Bonus

Nele Goossens

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

ZA - 1 FEB - 20.30

Angst te koop, weg wegens nieuwe hobby

Thomas Smith

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

DO - 6 FEB - 20.30

Words. Beats. Jokes.

'Nuff Said

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR - 7 FEB - 20.15

Het Derde Oog

Robrecht Vanden Thoren

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR - 7 FEB - 20.30

Witte Ruis

Soundos

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

13

William Boeva

VR - 7 FEB - 20.30

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO - 20 FEB - 20.30

Sint-Genesius-Rode,

GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

ZA - 8 FEB - 20.00

70 rpm

Nigel Williams

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA – 8 FEB – 20.00
 ZO – 9 FEB – 14.00
Kip Kap Maison
 Brussels Volkstejoeter
 Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

DO – 13 FEB – 20.30
Goe Genoeg
 Amelie Albrecht
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR – 21 FEB – 20.15
Zaalshow 2.0
 Jacques Vermeire & Luc Verschuieren
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR – 21 FEB – 20.30
Schërzo
 Släpstick
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Missie 2024
 Hetty Helmoortel
 WO – 26 FEB – 20.30
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90
 DO – 27 FEB – 20.15
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO – 27 FEB – 20.00
Smaad
 Vincent Voeten
 Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

VR – 28 FEB – 20.30
#Eindejaars2024
 Jeroen Leenders
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

LITERATUUR

ZA – 1 FEB – 20.00
Gedichtendag. Lijfelijkheid
 De Zonderlingen
 Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
 02 731 43 31

ZO – 2 FEB – 10.30
De kast van.. Jean Blaute
 Dilbeek, Bibliotheek,
 02 466 20 30

ZO – 16 FEB – 11.00
Astrid Haerens en Moya De Feyter
 Poëziehappening
 Dilbeek, Bibliotheek,
 02 466 20 30

ZO – 23 FEB – 15.00
Op de koffie met.. Femke Vindevogel
 Dilbeek, Bibliotheek, 02 466 20 30

DANS

VR – 7 FEB – 20.30
Beyond the Edge (12-99j)
 FABULEUS, Het Lab & 6 Limburgse
 Cultuurcentra/Piet Van Dycke
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA – 15 FEB – 20.00
Dansfestival
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

WO – 19 FEB – 19.00
Racines
 Anne-Cécile Chane-Tune
 Liedekerke, GC De Warande, 02 371 22 62

DO – 27 FEB – 20.30
La Dame en Noir
 Isabelle Beernaert
 Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

MUZIEK

ZA – 1 FEB – 20.00
What Eludes Us
 De Beren Gieren en Glass Museum
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA – 1 FEB – 20.00
Maurice
 Revue Blanche
 Sint-Pieters-Leeuw, Sint-Pieterskerk,
 02 371 22 62

ZA – 1 FEB – 20.15
Smells like memories
 live rockumentary over Nirvana door
 Sofie Engelen & De Tijdloze
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA – 1 FEB – 20.30
Mother Mercury. Theatertour XL
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA – 1 FEB – 20.30
Isbells. In concert
 Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

I Muvrini. Best of
 ZA – 1 FEB – 20.00
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72
 ZA – 8 FEB – 20.30
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59
 ZA – 15 FEB – 20.30
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO – 2 FEB – 11.00
Manuel Sanguino
 aperitiefconcert
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO – 6 FEB – 20.30
Philippe Lem Trio
 Jazz at Felix
 Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

DO – 6 FEB – 20.00
Sax, drugs en marsmuziek
 Die Verdammte Spielerei
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR – 7 FEB – 20.00
Mydonna
 The Ultimate Madonna Tribute Show
 Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

VR – 7 FEB – 20.00
Tedere Baldadigheden
 Guido Belacanto
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

De Affiche
 Luka, Neeka, Kristo & Berlaen
 VR – 7 FEB – 20.00
 Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma,
 02 371 22 62
 ZA – 22 FEB – 20.30
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR – 7 FEB – 20.30
Out of place
 Kids With Buns
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA – 8 FEB – 20.00
The best is yet to come 2025
 Novastar
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA – 8 FEB – 20.00
Grand Café Chantant
 Jo Lemaire & Compagnons
 de la chanson combo
 Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

ZA – 8 FEB – 20.00
Dagboek van een zanger
 Mama's Jasje
 Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

ZA – 8 FEB – 20.15
Een avond in harmonie
 De Romeo's
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO – 9 FEB – 11.00
Water
 Philippe Robrecht
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO – 9 FEB – 15.00
Bram De Looze solo
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO – 12 FEB – 20.30
Dialogo van klankkleuren
 APKO blazersorkest & jeugdkoor
 Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

VR – 14 FEB – 14.00
Valentijnsbal
 The Fury's
 Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

VR – 14 FEB – 14.00
Valentijn Thé Dansant
 Prins Jr. Band
 Tervuren, Pachthof Stroykens,
 02 766 53 47

14 EN 15 FEB – 20.00 EN 16.00
Dido & Aeneas
 Carmina Kamerkoor
 Meise, GC De Muze van Meise,
 02 892 24 40

ZA – 15 FEB – 20.15
Dromen
 Hugo Sigal
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA – 15 FEB – 20.30
Kommil Foo. Het concert
 Tervuren, CC De Warandepoort,
 02 766 53 47

ZA – 15 FEB – 20.30
Winterthur
 Noordkaap
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO – 16 FEB – 11.00
Le déjeuner sur l'herbe
 Karski Quartet
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

17 EN 18 FEB – 14.00
The Real Time Band
 Valentijnsfeest
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI – 18 FEB – 20.30
Evergreens voor de eeuwige jeugd
 Evergreen Machine
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

South Afrika Sings
 Cula Mzansi
 WO – 19 FEB – 20.30
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90
 ZA – 22 FEB – 20.00
 Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
 02 731 43 31
 VR – 28 FEB – 20.00
 Ternat, Sint-Gertrudiskerk, 02 582 44 33

VR - 21 FEB - 20.30

A New Age of Tango

Iguazú Quintet

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZO - 23 FEB - 15.00

1+1=3

Frimout & Sabien Tiels

Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma, 02 371 22 62

DI - 25 FEB - 20.00

Duo Surco

Foyer do Mundo

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

DO - 27 FEB - 20.30

Novastar

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO - 27 FEB - 20.30

The Art of Listening

Isabelle Lewis ft. Sigurdsson,

Meirhaeghe & Klincklinck

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO - 27 FEB - 20.30

Anne Wolf Quatuor

Jazz at Felix

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

VR - 28 FEB - 20.15

Alibies. Theatertour 2025

Admiral Freebee

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR - 28 FEB - 20.30

100j Kleinkunst

Udo Mechels, Erik Goossens,

Matthieu Engels & Ann Van Den Broeck

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

FILM

Joker. Folie à deux

ZA - 2 FEB - 20.00

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI - 4 FEB - 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

WO - 5 FEB - 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI - 4 FEB - 14.00

Gifted Mary

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

DI - 4 FEB - 15.00

Monsieur Aznavour

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

📍 In the mood for love (11/2)

DI - 4 FEB - 20.00

Le Royaume

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Young Hearts

DI - 4 FEB - 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO - 12 FEB - 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

WO - 5 FEB - 20.00

Holy Rosita

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

ZO - 9 FEB - 20.00

Small things like these

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI - 11 FEB - 20.00

In the mood for love

Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

DI - 11 FEB - 20.00

A Different Man

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO - 16 FEB - 20.00

Een schitterend gebrek

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI - 18 FEB - 20.00

En Fanfare

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO - 19 FEB - 20.00

All we imagine as light

Film Fest Gent On Tour

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO - 23 FEB - 20.00

Here

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA - 24 FEB - 20.00

Miles Davis. Birth of the Cool

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

DI - 25 FEB - 20.00

Lee

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI - 25 FEB - 20.00

Bird

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO - 26 FEB - 20.00

L'Amour Ouf

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

EXPO

TOT 3 FEB

Ann Palmers. Wij vieren

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

5 FEB TOT 10 MAA

Banana Generation.**Hua Cai-Prossé**

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

9 FEB TOT 17 AUG

When We See Us. Een eeuw pan-Afrikaanse figuratieve schilderkunst

Brussel, Bozar, www.bozar.be

21 FEB TOT 31 AUG

Berlinde De Bruyckere. Khorós

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 23 FEB

Guido Van Elsen. Inzicht

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 28 FEB

Sarah De Coninck & Ana Dragan. Souls

Kam kiest voor Kunst

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

28 FEB TOT 25 MEI

Maarten Van Roy. Us open

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

28 FEB TOT 25 MEI

Rindon Johnson. Why tell a dead man the future

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

TOT 9 MAA

Monira Al Qadiri. The Archaeology of Beasts

Brussel, Bozar, www.bozar.be

VARIA

ZA - 1 FEB - 14.00

Repair Café

Grimbergen, CC Strombeek,

info@repaircafegrimbergen.be

WO - 5 FEB - 20.00

Brussel, hoofdstad van Vlaanderen

Luckas Vander Taelen

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

DI - 11 FEB - 20.30

Wij 2.o

Lennaert Maes

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

DO - 13 FEB - 20.00

Raar hé?!

Gili

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

20 TOT 23 FEB - 20.00 EN 14.00

Charlie en de chocoladefabriek

Dienst cultuur, CC De Factorij &

Kunstacademie Zaventem

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

DI - 25 FEB - 20.30

Liefde is tijd

Behoud de Begeerte/Saint Amour

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR - 28 FEB - 19.30

Warboel

Sounds Like Juggling

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR - 28 FEB - 20.00

Kizona

Tim Oelbrandt

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

Tijmen Govaerts & Zuidpool spelen O'Neill

Klassieker in 4 talen

Meertalig theater is al lang geen nieuwigheid meer in Vlaanderen. Maar een stuk met vier personages die alle vier een andere taal spreken, dat moet toch een primeur zijn. Theater Zuidpool presteert het met een Amerikaanse klassieker.

TEKST Michaël Bellon - FOTO Filip Claessens

🕒 Tijmen Govaerts

Long Day's Journey into Night (Lange dagreis naar de nacht) is een stuk van de Amerikaanse Nobelprijswinnaar Eugene O'Neill (1888-1953), dat postuum met een Pulitzer-prijs werd bekroond. Het beschrijft één dag uit het leven van het toxische gezin Tyrone, waarvan de vader een gevierd maar verbitterd en alcoholverslaafd acteur is, de oudste een grillige morfineverslaafde, de oudste zoon een mislukt acteur met een baldadige en cynische levensstijl, en de jongste een gevoelige dichter met een terminale longaandoening.

Het straffe aan deze adaptatie van het Antwerpse Theater Zuidpool is dat topacteurs Sofie Declair, Laurent Capelluto, Atta Nasser en Tijmen Govaerts de hedendaagse klassieker spelen in het Nederlands, Frans, Levantijs-Arabisch en het Engels. Acteur Tijmen Govaerts – ook bekend van tv-series als *1985* en *Twee Zomers*, en de film *Tori et Lokita* van de gebroeders Dardenne – legt ons uit waarom.

Elkaar niet verstaan

'Theater Zuidpool is een gezelschap dat graag aan de slag gaat met klassiekers, zeker stukken waarin taal een belangrijke rol speelt. Bezieler Koen Van Kaam (samen met Jorgen Cassier regisseur, red.) is daar een grote fan van, en denkt graag na over hoe we die stukken op een interessante manier kunnen spelen. Zo kwam hij op het idee om de vier acteurs een andere taal te laten spreken. Ik spreek Engels, Atta Nasser Arabisch, Sofie Declair Nederlands en Laurent Capelluto Frans. Het gaat namelijk ook over een gezin dat elkaar niet verstaat. Door de vier personages letterlijk een andere taal te laten spreken,

wordt dat extra benadrukt: de onmogelijkheid of de onwil om elkaar te begrijpen.'

Leren luisteren

Omdat het Nederlands, Engels, Frans en Arabisch door elkaar lopen, wordt het scherpe praatstuk een soort van partituur of klankspel. Govaerts: 'Het is niet alleen inhoudelijk interessant, maar ook heel mooi om naar te luisteren. Al spreek ik zelf geen Arabisch, ik heb bijvoorbeeld veel replieken op wat Atta in het Arabisch zegt. Zo léér je naar elkaar luisteren. Onze aanpak was zeker een uitdaging en heel spannend, maar we hebben er alleen maar mooie reacties op gehad. Toeschouwers zijn er eigenlijk heel snel mee weg. Zeker in het Brusselse, waar je constant met meertaligheid wordt geconfronteerd. De volledige tekst krijgt ook boventitels in elke taal.'

Toxisch gezin

Het stuk van O'Neill gaat over een gezin waarin het op zijn zachtst gezegd niet helemaal snor zit, maar waarvan de leden elkaar toch nodig hebben. Dat vormt de eerste, psychologische laag van de tekst. 'De vader, de moeder en een zoon kampen met verslavingen. De vader is een succesvol acteur met geld, maar klaagt de hele tijd. De moeder is heel onberekenbaar. De jongste zoon, die ik speel, is zwaar ziek. Ze zien elkaar wel graag en doen echt hun best om samen te leven, maar heel veel zaken blijven onuitgesproken, waardoor het tussen hen allemaal heel moeilijk gaat. Alles speelt zich af op één dag, van de ochtend tot de nacht. In de loop van het stuk kom je meer en meer te weten hoe het komt dat die mensen geworden zijn zoals

ze zijn. O'Neill baseerde zich op zijn eigen familie, wat het extra heftig maakt. Nadat hij het schreef heeft hij aan zijn vrouw gezegd dat het stuk nooit mocht gespeeld worden omdat het te tragisch was. Uiteindelijk werd het één van zijn bekendste stukken.'

De wereld komt binnen

Het werk stamt uit een tijd waarin het woord *toxisch* nog niet zo courant was als nu. Je kan de problematische gezinsrelaties en de gebrekkige communicatie ook op grotere samenlevingsgehelen projecteren. Misschien zelfs op de polarisatie, de conflicten en de oorlogen in de wereld. 'Inderdaad. Wij waren het stuk aan het repeteren toen de oorlog in Israël begon. Atta is Palestijns en Laurent Joods. Tussen hen is er veel liefde, maar dan voel je ineens wel hoe de wereld binnenkomt terwijl je zo'n voorstelling maakt over verbinding of de onmogelijkheid ervan.'

Nog een klein thema is de *American Dream*, want Long Day's Journey into Night gaat ook over ambitie en falen. 'En over wat dat dan eigenlijk betekent. Want: wanneer heb je het gemaakt in je leven? De vader in het stuk is één van de grote acteurs van zijn generatie, maar doodongelukkig. Uiteindelijk gaat het toch om de liefde voor het acteren en het spelen. Als je die kwijt bent, dan heb je niets aan al dat geld. Ik denk dat we financieel succes vaak verwarren met succesvol leven.'

VR – 7 FEB – 20.30

Long Day's Journey into Night

Eugene O'Neill/Koen Van Kaam &

Jorgen Cassier/Zuidpool

Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

FAVORIETEN VAN

Zaïda De Sousa

MOOISTE PLEK IN MOZAMBIQUE

Het kristalheldere water van Inhambane.

FAVORIET GERECHT

Caril de Amendoim (kip met pinda- en currysaus).

MOOISTE HERINNERING AAN MOZAMBIQUE

Het huis van mijn ouders en grootouders.

‘Vanaf mijn achtste beoefen ik karate. Het Japanse woord ‘karate’ betekent ‘kara’ (leeg) en ‘te’ (handen). ‘Met lege handen dus, omdat we geen wapens gebruiken. Als je karate doet, wil je jezelf in de eerste plaats kunnen verdedigen. De gevechtssport is een constante in mijn leven. Dankzij die sport ben ik mezelf beter gaan begrijpen, beheersen en beschermen. Hoe beter je je innerlijke wereld onder controle hebt, hoe sterker je je kunt opstellen in de buitenwereld.’

Menselijke kwetsbaarheid

Verleden jaar startte De Sousa een opleiding zorgkundige. De beroerte waardoor haar moeder in 2005 werd getroffen, was haar drijfveer. ‘Mijn moeder raakte verlamd aan haar rechterkant. Het was ontzettend moeilijk om dat te aanvaarden. In Portugal heeft ze een tijdje bij mij gewoond, maar op een dag besloot ze terug te keren naar Mozambique. Wat haar overkwam, deed me beseffen hoe kwetsbaar wij zijn. Zij was zo’n sterke vrouw, voedde vijf kinderen alleen op. Zij was een echte vechtster. Tot de beroerte toesloeg en ze plots afhankelijk werd van anderen. Het spijt me heel erg dat ik niet voor haar kan zorgen, maar door hier als zorgkundige voor andere mensen te zorgen, maak ik dat een beetje goed.’ Drie jaar geleden startte De Sousa een opleiding Nederlands. ‘Sinds ik Nederlands spreek, bloeien er tegenover mij meer en meer mensen open. Wat het spreken van een taal al niet kan doen.’

In vrede blijven geloven

De Sousa heeft ook nog in Zuid-Afrika gewoond. Uit die tijd is haar vooral de uitdrukking *ubuntu ubuntu ugubuntu* bijgebleven. *Ik ben omdat wij zijn*. Mensen zijn pas mensen met én door andere mensen. ‘Wij zijn met elkaar verbonden, wat onze cultuur, achtergrond of religie ook is. Kijk maar naar onze club. Het is een groep van mensen uit verschillende landen die elkaar versterken.’ Ze beseft maar al te goed dat het ubuntu-principe momenteel op meerdere plaatsen in de wereld ver zoek is. De oorlogen verontrusten haar. ‘De oorlogsbeelden maken me triest. Ik bid voor vrede. Ik geloof dat ik daardoor iets positiefs de wereld instuur. Meer positiviteit en geloof in het goede is wat we nodig hebben. Behandel de andere zoals je zelf behandeld wil worden, zou al een goed begin zijn.’ ●

Met elkaar verbonden

‘Behandel de andere zoals je zelf behandeld wil worden.’

Het is een levenswijsheid die Zaïda De Sousa meekreeg van haar ouders en zij op haar beurt doorgeeft aan haar kinderen.

TEKST Nathalie Dirix - FOTO Filip Claessens

Zaïda De Sousa (44) woont met haar echtgenoot Carlos (37) en haar drie kinderen (Cleo, Arthur en Michaela) in Beersel. Samen vormen ze een hecht gezin. ‘In 2023 zijn we met de Samurai-Do Karate & Kickboxing Club gestart. We geven les aan jongeren en volwassenen. Het is prachtig om te zien hoe mensen hun zelfvertrouwen kunnen opkrikken met karate- en kickboxingvaardigheden.

Beide gevechtssporten zijn ideaal voor de ontwikkeling van een sterk karakter.’

Met lege handen

In 2019 kwam De Sousa met haar kinderen naar België. Tevoren had ze enkele jaren in Portugal gewoond. Hier in België ontmoette ze Carlos. Snel bleek hun liefde sterk genoeg om samen een leven in België op te bouwen.

DE Miteinander verbunden

Zaïda De Sousa lebt mit ihrem Mann und ihren drei Kindern in Beersel. ‚Im Jahr 2023 haben wir den Samurai-Do Karate & Kickboxing Club gegründet. Wir unterrichten Jugendliche und Erwachsene. Es ist wunderbar zu sehen, wie Menschen mit Karate und Kickboxen ihr Selbstvertrauen stärken können. Beide Kampfsportarten sind ideal, um einen starken Charakter zu entwickeln. Durch diesen Sport habe ich gelernt, mich selbst besser zu verstehen, zu kontrollieren und zu schützen. Je besser man seine innere Welt beherrscht, desto stärker kann man in der Außenwelt sein. Der Mensch ist nur mit und durch andere Menschen ein Mensch. Wir sind miteinander verbunden, unabhängig von unserer Kultur, Herkunft oder Religion.’